

Raadsvoorstel

Onderwerp **Verkenning nieuw muziekcentrum**

Registratienr. 6994630 Steller/telnr. Marc Floor/ 62 54 Bijlagen 10

Classificatie

Vertrouwelijk

Portefeuillehouder

De Rook

Raadscommissie

Langetermijn agenda
(LTA) Raad

LTA ja: Maand 09 Jaar 2018

LTA nee: Niet op LTA

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. de onder het kopje 'Ambities en vervolg' beschreven ambities voor het nieuwe muziekcentrum vast te stellen als uitgangspunt voor het vervolgonderzoek (2^e fase) naar het nieuwe Muziekcentrum Groningen;
- II. opdracht te geven tot het opstellen van een business case voor het nieuwe Muziekcentrum Groningen, met differentiatie naar de genoemde potentiële locaties en duiding van de te maken financiële en kwalitatieve investerings- en exploitatiekeuzes;
- III. een plankostenbudget van € 70.000,- beschikbaar te stellen in 2018 voor de 2^e fase van de verkenning rond nieuwe huisvesting voor De Oosterpoort;
- IV. het plankostenbudget voor een bedrag van € 70.000,- te dekken uit de reserve Grondzaken;
- V. de gemeentebegroting 2018 op programmaniveau overeenkomstig te wijzigen;
- VI. het plankostenbudget in 2019 aan te vullen tot € 520.000,- door middel van een voorbeslag op de gemeentebegroting 2019 van € 450.000,-;
- VII. het genomen besluit vanwege het financieel toezicht op grond van artikel 21 Wet algemene regels herindeling voor te leggen ter afstemming aan de gemeenten Haren en Ten Boer en ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten;
- VIII. het genomen besluit na goedkeuring door Gedeputeerde Staten in uitvoering te brengen.

Samenvatting

In 2017 werd duidelijk dat De Oosterpoort niet meer voldoet. Besloten is het podium met investeringen nog 10 jaar overeind te houden. Ondertussen verkennen we de opties voor een opvolger, operationeel uiterlijk 2027. Dit raadsvoorstel bevat de uitkomsten van onze verkenning. Ook geven we uitvoering aan de motie die nader onderzoek vraagt naar de mogelijkheden tot renovatie. We vragen uw raad de uitkomsten van onze verkenning vast te stellen als kader voor het vervolgonderzoek naar 'een nieuwe Oosterpoort'. Op basis van onderzoek, externe advisering en gesprekken met en visies van stakeholders komen we tot de conclusie dat de positie van Groningen als muziekstad sterk is, maar het behoud hiervan bijzondere aandacht vraagt. Vooral voor popmuziek is er kans 'de boot te missen'. Het is van belang artiesten en concertpromotors een goede propositie te kunnen bieden. Als we de huidige opzet van De Oosterpoort niet openstellen voor discussie, dreigt als cultuurstad verlies van de aansluiting met de landelijke top. Wij stellen voor ons in de volgende fase van ons onderzoek te richten op een nieuw en integraal muziekcentrum met tenminste drie zalen: een grote popzaal, een klassieke zaal en een multifunctionele kleine zaal. Ook stellen we voor het gebouw geschikt te maken voor festivals, en zorg te dagen voor adequate huisvesting van het NNO en Eurosonic Noorderslag. Aan de hand van verder onderzoek willen we de mogelijke toevoeging van functies en van omgevingsconcepten verder in beeld brengen. Voorts is het voorstel ons vooralsnog te richten op de verdere uitwerking van beide stationslocaties (noord- en zuid), de Vrydemalaan en de huidige locatie aan de Trompsingel als potentiële vestigingsplek voor 'een nieuwe Oosterpoort'. Ook stellen we voor de diversiteit die de kracht vormt van onze culturele keten in stand te houden.

B&W-besluit d.d.: 10 juli 2018

Afgehandeld en naar archief

Paraaf

Datum

Vervolg voorgesteld raadsbesluit

Aanleiding en doel

In 2017 werd duidelijk dat De Oosterpoort niet meer voldoet. Extern onderzoek bracht aan het licht dat het muziekcentrum ongeacht investeringen niet meer toekomstbestendig is te maken. Besloten is het podium met noodzakelijke ingrepen nog maximaal 10 jaar overeind te houden. Ondertussen moeten de opties worden verkend voor een eventuele opvolger, die uiterlijk 2027 operationeel zou moeten zijn.

Dit raadsvoorstel bevat de uitkomsten van onze verkenning rond 'een nieuwe Oosterpoort'. Ook geven we uitvoering aan de motie 'Geen inzicht zonder uitzicht', die nader onderzoek vraagt naar de mogelijkheden om De Oosterpoort alsnog te renoveren. We vragen uw raad op basis van de uitkomsten van voornoemde trajecten te besluiten tot een afbakening van het vervolgonderzoek, inclusief benodigd projectbudget.

Kader

- 2014: collegebrief (OS 13.4068680) over structureel onderhoudstekort De Oosterpoort en Stadsschouwburg (OPSB).
- 2017 (juli): onderzoek Draaijer & Partners naar toekomst De Oosterpoort. Voorstel college (brief 6437276) instandhouding huidige locatie max. 10 jaar en onderzoek naar nieuwbouw.
- 2017 (nov.): vaststellen Begroting 2018, incl. investeringen herstel Oosterpoort. Collegebrief (reg.nr. 6643021) over voortgang m.b.t. ambities korte termijn Oosterpoort (bestaand gebouw) en ambities lange termijn ('nieuwe Oosterpoort').
- 2018 (feb.): raadsbesluit (reg.nr. 6746218) tot verstrekken krediet OPSB voor noodzakelijke maatregelen De Oosterpoort en beschikbaar stellen budget verkenning nieuwe huisvesting. Motie 'Geen inzicht zonder uitzicht' met vraag naar uitwerking scenario voor renovatie.

Uitkomsten verkenning

De afgelopen maanden hebben we een brede verkenning rond De (nieuwe) Oosterpoort uitgevoerd. Deze heeft zijn weerslag in de volgende onderdelen, die als bijlagen bij dit raadsvoorstel zijn gevoegd:

1. Algehele samenvatting van de bijlagen.
2. Beleidsverkenning 'Op weg naar een nieuwe Oosterpoort' (DMO)
3. 'Ontmoet, beleef 2027. Een toekomstvisie voor het muziekcentrum Groningen' (OPSB)
4. 'Visie ESNS over een mogelijke Nieuwe Oosterpoort' (Eurosonic Noorderslag)
5. 'Het Noord Nederlands Orkest en een toekomstig muziekgebouw' (NNO)
6. Onderzoek 'Gebouw en locatie, ruimtelijke verkenning' (Stadsontwikkeling)
- 6a. Volumestudie De Oosterpoort (Theateradvies BV)
7. Onderzoek renovatie De Oosterpoort (Draaijer & Partners)
- 7a. Notitie fysiek scheiden functies Oosterpoort (Draaijer & Partners)
8. Onderzoek naar stedelijke kansen (Twynstra Gudde)

Beleidsverkenning (bijlage 2)

De Oosterpoort voldoet in zijn huidige vorm niet meer. Dat nodigt uit tot nadenken over de toekomst van gebouw én inhoud. Wat zijn trends en ontwikkelingen? Welke kansen zijn er vanuit de markt? Hoe sluiten we zo goed mogelijk aan bij de ambities van onze cultuurnota?

Vanuit deze vragen hebben we een beleidsmatige verkenning verricht. Er is bureauonderzoek gedaan en gesproken met (regionale en landelijke) stakeholders, specialisten en 'booking agencies'. Ook zijn podia bezocht in steden als Arnhem, Utrecht, Eindhoven, Tilburg, Amsterdam en Den Haag.

Uitkomst is dat Groningen het als stad van cultuur en muziek goed doet, maar moet waken voor haar positie. Vooral als het gaat om pop, kijken concertpromotors en artiesten naar wat voor hen de meest aantrekkelijke plek is om te spelen. Dat is de plek waar ze - zeker nu de plaatverkoop heeft afgedaan als verdienmodel - het meest kunnen verdienen. Dat betekent: een zaal met voldoende omvang, goede en liefst kant-en-klare faciliteiten, en voldoende flexibiliteit in de programmering.

Al deze zaken staan in De Oosterpoort onder druk. De popzaal is met 1.800 staplaatsen landelijk gezien aan de kleine kant geworden. De faciliteiten zijn niet meer volgens de norm, ook omdat pop en klassiek - genres

waaraan heel verschillende eisen worden gesteld - in één en dezelfde zaal worden geprogrammeerd. Tot slot is er - wederom doordat de twee belangrijkste genres in één zaal moeten worden ondergebracht - zó weinig ruimte meer over in de programmering, dat De Oosterpoort veel moois aan zich voorbij moet laten gaan.

Blijven aanhaken bij landelijke ontwikkelingen (óók vanuit 'huisfestival Eursonic Noorderslag) vraagt dan ook een investering in de popfaciliteiten. Dat betekent: een flinke uitbreiding van de popzaal, met moderne techniek als 'plug & play' (inpluggen en spelen maar). Als gevolg hiervan lopen de eisen voor pop en klassiek nog verder uiteen. Niet alleen qua capaciteit (klassiek kan juist met minder toe), maar ook als het gaat om voorzieningen, beleving en akoestiek. Zeker het laatste is een voorwaarde om het NNO goed te faciliteren en de klassieke top naar Groningen te (blijven) halen.

In brede zin zien wij voor een 'nieuwe Oosterpoort' de volgende kansen:

Pop
<ul style="list-style-type: none"> - huidige capaciteit (1.800 sta) sluit onvoldoende aan op marktontwikkelingen. Beste propositie is een popzaal van 3.000-3.500, liefst met eigen signatuur (bijv. sfeervolle pop); - popzaal van deze omvang vraagt schaalbaarheid: zo kan te allen tijde worden voldaan aan de wens van de artiest (visueel) 'uit te verkopen' om de eigen marktwaarde te verhogen; - noodzaak tot nieuwste techniek: mogelijkheid plug n' play, topkwaliteit licht en geluid, ook vanwege belang showelement.
Klassiek
<ul style="list-style-type: none"> - stabilisatie publieksbelangstelling vraagt beperktere capaciteit (800-1000 i.p.v. 1200 zit); - goede akoestiek voorwaarde voor behoud topprogrammering en adequaat faciliteren NNO als rijksge subsidieerde BIS-instelling; - klassiek vraagt eigen beleving (die verschilt van pop) qua sfeer en setting; - aparte klassieke zaal moet multifunctioneel zijn (bijv. voor onversterkte pop).
Kleine Zaal
<ul style="list-style-type: none"> - programmering (grootschalige) pop en klassiek is aanvullend; - heeft qua omvang en repertoire eigen plek in culturele keten, wegvallen betekent een 'gat'.
Festivals
<ul style="list-style-type: none"> - toenemende festivalisering, vooral met muziek (pop, dance) instrument voor podia om zich te onderscheiden en de positie t.o.v. 'bookers' te versterken (want: plek voor profilering nieuw talent') - buitenfestivals door overlast onder druk ten gunste van 'binnenfestivals'.
Overige programmering en functies
<ul style="list-style-type: none"> - nieuwe huisvesting daagt uit tot nadenken over nieuwe programmering & concepten; - opkomst cross-over en vervagende grenzen vragen aanpassingen podia (opzet en denkwijze); - kans op meer verbinding met amateurkunst (bijvoorbeeld als 'stadspodium') en educatie; - idem talentontwikkeling (aansluiting bij Prins Claus Conservatorium, Hit the North, Up North, uitbouwen labfunctie, aansluiten bij middelbaar onderwijs); - dagprogrammering belangrijke opgave, bijv. voor specifieke doelgroepen (senioren), incorporeren functies (onderwijs) of andere kunstdisciplines (beeldende kunst, letteren, etc.); - focus op kerntaak als podium (vooral kwaliteit zalen) factor voor succes.
Omgeving
<ul style="list-style-type: none"> - podium in beginsel toegevoegde waarde voor de binnenstad; - nieuw muziekcentrum kan veel betekenen voor omgeving (stadsontwikkeling) en stad als geheel; - uitgangspunt: wederzijdse versterking muziekcentrum en omgeving; - idem potentiële burens of medehuurs (NNO, PCC, cultuursector of anders).
Regio
<ul style="list-style-type: none"> - Oosterpoort gemeentelijke instelling met uitstraling in regio (ook als thuisbasis NNO en ESNS); - culturele aantrekkingskracht factor in vestigingsklimaat; - uitgangspunt: bovenregionale programmering met economische spin-off voor stad en regio.

Vanuit onze beleidsverkenning komen we tot de volgende aanbevelingen:

1. Behoud een positie in de landelijke top 5 als uitgangspunt voor een nieuw muziekcentrum.
2. Zet in op een grotere zaal specifiek voor pop, voor minimaal 3.000 man (staplaatsen) en maximaal 3.500, schaalbaar en voorzien van uitgebreide en moderne techniek.
3. Zet in op een aparte zaal voor klassiek voor (met NNO als norm), met minimaal 800 en maximaal 1.000 zitplaatsen, ook geschikt voor andersoortig aanbod (multifunctioneel).
4. Behoud (concept en aanbod van) de Kleine zaal, bij voorkeur in multifunctionele opzet.
5. Verricht nader onderzoek naar extra functies en faciliteiten (zoals een studio, de inzet van onderwijs, educatie of amateurkunst), die leiden tot wederzijdse versterking.
6. Maak een nieuw muziekcentrum geschikt voor festivals (met ESNS als norm).
7. Behoud de sterke punten van de Groningse muziekscène. We zien geen aanleiding de positie of vorm van Vera, Simphon, Martiniplaza of het Grand Theatre ter discussie te stellen.
8. We zien geen ruimte voor een stedelijk podium dat de huidige maximum zaalcapaciteit (nu: 5.500 staplaatsen bij Martiniplaza) fors overstijgt.

Visie OPSB, NNO en ESNS (bijlage 3, 4, 5)

Vanwege hun intensieve betrokkenheid bij De Oosterpoort hebben we OPSB, het NNO en Eurosonic Noorderslag (ESNS) om een eigen visie op een nieuw muziekcentrum gevraagd. Als programmeur en exploitant heeft OPSB immers bij uitstek zicht op de kansen, wensen en mogelijkheden voor een 'nieuwe Oosterpoort'. Voor NNO en ESNS is De Oosterpoort thuisbasis en kerningrediënt voor hun succes.

De uitkomst is in lijn met de bevindingen van onze verkenning. Zowel OPSB als NNO en ESNS zijn gehecht aan De Oosterpoort, maar zien kansen voor verbetering. OPSB en ESNS bepleiten een ruimere en beter geoutilleerde voorziening om te kunnen blijven aanhaken bij ontwikkelingen in de pop- en festivalwereld. Het NNO vindt van belang dat de huidige kwaliteit op z'n minst overeind blijft, maar ziet óók kansen voor een 'upgrade' voor klassiek, zeker als een klassieke en popzaal niet langer worden gecombineerd.

Alle drie zien kansen voor verdere intensivering van de samenwerking en interdisciplinariteit in een nieuwe opzet, met een belangrijke plek voor talentontwikkeling. OPSB geeft hieraan liefst al letterlijk gestalte met een 'vierde zaal', die kan dienen als studio en labruimte. Wij zien hier zonder meer kansen, maar vinden dat in dit stadium nog een stap te vroeg: liever verrichten we in de vervolgfase nader onderzoek naar de wensen en mogelijkheden rond aanvullende functies, alvorens deze fysiek uit te kristalliseren.

Het goed 'onder dak brengen' van NNO en ESNS zien wij ook als opdracht voor de toekomst. Doen we dat niet, dan kan dit gevolgen hebben voor onze positie als cultuurstad (denk aan Europese subsidies of onze relatie met het Rijk). ESNS geeft bijvoorbeeld aan dat een directe verbinding met de binnenstad cruciaal is voor haar succes. Dat vinden we een belangrijk gegeven. De kwaliteitseisen van ESNS en NNO zijn bovendien te hanteren als norm: zijn zij tevreden, dan is een nieuwe voorziening duurzaam geschikt voor festivals en de klassieke top.

Ruimtelijke verkenning Gebouw en Locatie (bijlagen 6 en 6a)

Een nieuw muziekcentrum is een belangrijke keuze voor onze stad. Niet alleen in cultureel opzicht, maar ook voor de ontwikkeling van de stad als geheel. Het is een kernvoorziening voor onze bewoners, draagt bij aan de economie van stad en regio, en kan een motor zijn voor gebiedsontwikkeling. De meest geschikte plek vinden is dan ook van groot belang. Hiertoe hebben we een ruimtelijke verkenning verricht (bijlage 6), waarbij we zoveel mogelijk hebben geprobeerd de verschillende afwegingselementen tot hun recht te laten komen.

In onze ruimtelijke verkenning beoordelen we circa 15 potentiële locaties in de stad. Uitgangspunt daarbij is oplevering van een nieuw muziekcentrum uiterlijk 2027. De locaties zijn getoetst op criteria als stedelijke betekenis, ruimtelijke inpassing, bereikbaarheid en haalbaarheid. Daarnaast heeft De Oosterpoort de locaties vanuit het programmerings- en bedrijfsvoeringsperspectief gewaardeerd.

Om goed te kunnen bepalen welke locaties in aanmerking komen voor een nieuw muziekcentrum en wat de mogelijkheden ter plaatse zijn, is inzicht nodig in de ruimte die de voorziening inneemt (footprint en volume). Hiervoor hebben we een minimumprogramma en een maximumprogramma aangenomen. Het minimumprogramma komt grofweg overeen met de functionaliteiten van de huidige De Oosterpoort. Het maximumprogramma kent als belangrijkste toevoeging een popzaal. Deze basisprogramma's zijn vertaald naar volumes met bijbehorend ruimtebeslag en vervolgens in gebouwconcepten.

Bij het opstellen van de studie Gebouw en Locatie hebben we deskundigheid ingewonnen bij Theateradvies (i.s.m. Draaijer & Partners en Basalt, zie voor rapportage bijlage 6a). We hebben Theateradvies ook de vraag gesteld of het mogelijk is om klassiek (onversterkt) te combineren met een (versterkte) popzaal voor circa 3.000 bezoekers. Theateradvies raadt dit af omdat beide functies een eigen akoestiek, maatvoering, afwerking, inrichting en logistiek vragen. Ook oordeelt Theateradvies dat een combinatie nadelig is voor de exploitatie door het steeds moeten ombouwen van de zaal en dat de ene functie (klassiek) heeft te lijden van de andere (pop), omdat het publiek anders met de inventaris omgaat. Tot slot wijst Theateradvies erop dat dubbelgebruik ingrijpt op de beschikbaarheid van de zaal.

Bij het bepalen van een footprint en gebouwconcept speelt een veelheid aan factoren, onder andere bouwkundige en constructieve eisen, logistiek en akoestiek maar ook sfeer en beleving. Het gebouwconcept met de kleinste footprint beslaat zo'n 7.500 m², maar zet door de compactheid en stapeling de 'festivalgeschiktheid' van het gebouw onder druk. Naast deze variant zijn footprints van 10.000 m² en 14.500 m² getest, die uiteraard het nadeel hebben dat ze meer ruimte vragen.

Elke getoetste locatie kent zijn eigen opgaven. Deze lopen per locatie sterk uiteen, bijvoorbeeld als het gaat om grondposities, ontwikkeltijd, fysiek beschikbare ruimte, aan- of afwezigheid van (H)OV, en de relatie met de Binnenstad. Per locatie is gekozen voor een zo volledig mogelijke beschrijving van factoren die bepalen hoe kansrijk een locatie voor het muziekcentrum is. Vanuit dit perspectief hebben we de locaties dan ook gekwalificeerd naar 'kansrijk', 'minder kansrijk' en 'niet kansrijk'. Deze kwalificaties hebben uiteraard geen betrekking op de ontwikkelpotentie van een locatie als zodanig.

We onderscheiden in de studie drie zones: Binnenstad (binnen de Diepenring), Binnenstad Ruim (grenzend aan de Diepenring) en Transformatiegebieden (ontwikkelgebieden). Bij de eerste twee is de relatie met de Binnenstad leidend. Binnen de Diepenring is echter geen geschikte locatie gevonden, door de beperkte beschikbaarheid van percelen, het ontbreken van fysieke inpassingruimte en de logistieke opgave.

Grenzend aan de Diepenring zien we vooral Stationsgebied Zuid en de Vrydemalaan als kansrijk. Stationsgebied Zuid ligt op loopafstand van de binnenstad en is na ombouw van het station zeer goed bereikbaar voor fiets en OV. Een muziekcentrum kan als aanjager dienen voor de ontwikkeling van het gebied, met cultuur als aantrekkelijke component voor het ontstaan van stedelijkheid. Daarbij is wel de opgave het gebied als geheel te ontwikkelen, inclusief zuidentree en de gewenste nieuwe ontsluiting vanaf het Emmaviaduct. De potentiële dominantie van het muziekcentrum op die plek vraagt een zorgvuldige mix met overige functies, zodat het op alle momenten van de dag prettig is om in het gebied te verblijven. De Vrydemalaan ligt eveneens op loopafstand van de Binnenstad, met het cultuurcluster Ebbingekwartier en UMCG als 'buren' voor mogelijke uitwisseling en kruisbestuiving. Opgave voor de Vrydemalaan (locatie DOT/studentenhuisvesting) is vooral de ruimtelijke inpassing. De locatie heeft een relatief geringe diepte en is langwerpig van vorm. Voor een goede bereikbaarheid is daarnaast het Oosterhamriktracé belangrijk.

Andere locaties grenzend aan de Diepenring lijken vooralsnog minder kansrijk, maar willen we wel graag nader onderzoeken in de vervolgfase. Stationsgebied Noord (locatie huidig busstation) vraagt (de kostbare) aankoop van het Hunzehuys en NS-percelen en ook dan is nog sprake van een kleine kavel die noodzaakt tot zeer compact (gestapeld) bouwen. Het dominante volume op die plek kan het Groninger Museum en het stationsgebouw overschaduwen en zichtlijnen teniet doen en ook logistiek zijn kanttekeningen te plaatsen. De relatie met zowel binnenstad als het hoofdstation is echter ontegenzeggelijk een troef van deze locatie. Ook achten we de huidige locatie van De Oosterpoort (Trompsingel) minder kansrijk, maar willen we deze toch nader onderzoeken. Hier bouwen vraagt een tijdelijke voorziening gedurende de bouwperiode (tenminste 3 jaar). Dit is kostbaar en kent risico's voor de naam, marktpositie en bedrijfsvoering rond de festivalprogrammering en het zorgvuldig opgebouwde marktprofiel. De locatie ontbeert daarnaast representatieve openbare ruimte en ook in een nieuwe situatie blijft de logistiek kwetsbaar, vooral in de belasting van het knooppunt Trompsingel/Meeuwerderweg. Vanwege de ligging ten opzichte van de Binnenstad willen we de locatie toch nader verkennen.

Voor het vervolgonderzoek stellen wij u concluderend voor vooralsnog te focussen op de genoemde locaties grenzend aan de Diepenring. De positionering van een (groot)stedelijke functie - zoals een nieuw muziekcentrum - in de zone Binnenstad Ruim, past goed bij de ambities vanuit 'The Next City'. Daarin staat dat we een groter gebied beschouwen als de binnenstad om de overdruk hierop op te vangen. Een nieuw muziekcentrum kan uiteraard ook meerwaarde bieden voor de transformatiegebieden waar in The Next City op in wordt gezet, maar dan ligt het accent op stedelijke ontwikkelingen en het ontginnen van bredere

vernieuwende ontwikkelingsconcepten. Aan de hand van de onderzoeksresultaten van de volgende fase kan tot verdere afbakening van deze locaties worden besloten, dan wel - indien gewenst - het alsnog betrekken van een andere locatie.

Onderzoek renovatie (bijlage 7 & 7a)

Op 21 februari jl. nam uw raad de motie 'Geen inzicht zonder uitzicht' aan. U vroeg hiermee om een verdere uitwerking van 'scenario III', zoals door bureau Draaijer & Partners benoemd in haar eerdere rapport over de toekomstmogelijkheden van De Oosterpoort (uw raad aangeboden 12 juli 2017). Dit scenario gaat uit van renovatie van De Oosterpoort.

We hebben Draaijer & Partners gevraagd dit scenario verder uit te werken. Daarbij is uitgegaan van de huidige programmering en capaciteit van De Oosterpoort, en van een hernieuwde levensduur van 40 jaar, zoals gebruikelijk bij dergelijke ingrepen. Draaijer & Partners concludeert dat renovatie voor deze termijn het volledig strippen en weer opbouwen van het pand vereist. Dit vraagt een investering van tussen de 87 en 124 miljoen euro, maar lost desondanks een aantal knelpunten (bijvoorbeeld rond logistiek) niet op.

Tijdens de renovatie (3 jaar) moet de programmering van De Oosterpoort elders worden ondergebracht. Draaijer & Partners raamt de kosten hiervoor op tussen de 25 en 50 miljoen euro, afhankelijk van de inrichting, kwaliteit en omvang (alleen Grote of Kleine zaal, of beide). Dit kan wellicht voor een lager bedrag, al maakt de unieke situatie ter plaatse en het beperkte aantal voorbeelden in ons land het lastig vooraf de mogelijkheden en bijbehorende kosten goed in te schatten. Utrecht bracht de programmering van Vredenburg onder in De Rode Doos, Den Haag doet momenteel hetzelfde voor het in aanbouw zijnde OCC (Onderwijs en Cultuur Centrum) in het Zuiderstrandtheater. In beide gevallen is er sprake van één zaal met een beperkte programmering (hoofdzakelijk klassiek) en een investering van zo'n 12 tot 14 miljoen euro. Naast de kosten van een tijdelijke huisvesting moet de relatie met de programmering en impact op zowel bedrijfsvoering, marktprofiel en continuïteit bij een dergelijke afweging worden betrokken.

Wij hebben Draaijer & Partners ook de vraag gesteld of renovatie is te combineren met de realisatie van een extra popzaal op de plek van het Tromphuys (op de bestaande Oosterpoort is constructief niet mogelijk). Dit levert echter weer nieuwe problemen op (vooral qua logistiek en druk op de omgeving). Dit blijkt eveneens het geval bij of het volledig verplaatsen van de logistiek vanaf de Palmslag naar de Veemarktstraat (bij sloop van het Tromphuys).

Tot slot hebben we Draaijer & Partners, mede naar aanleiding van een vraag in uw raadsvergadering van februari 2018, gevraagd naar de combinatie van de (voor klassiek te renoveren) huidige Grote zaal met een nieuwe popzaal elders in de stad. Volgens Draaijer & Partners leidt dit scenario per saldo echter tot hogere investeringskosten (zie bijlage 7a). Daarnaast nemen de exploitatiekosten toe door de noodzaak tot dubbele faciliteiten, terwijl de geschiktheid voor festivals en congressen juist afneemt. Ook is de kans op meerwaarde door vermenging van genres en publiek veel kleiner.

Al met al concluderen we dat renovatie, in welke vorm dan ook, kostbaar is en meerdere knelpunten niet kan oplossen. Ook biedt deze constellatie in onze ogen onvoldoende basis om goed te kunnen inspringen op de uitkomsten van onze beleidsmatige verkenning. Dat wil zeggen: het marktbestendig maken van De Oosterpoort door bijvoorbeeld uitbreiding met een grote popzaal. Wij stellen uw raad dan ook voor niet te kiezen voor renovatie.

Onderzoek stedelijke kansen (bijlage 8)

We hebben bureau Twynstra Gudde gevraagd te kijken welke combinaties van functies en programma, resulterend in concepten, meerwaarde voor de stad kunnen hebben boven de solitaire ontwikkeling van een nieuw muziekcentrum.

Twynstra Gudde acht twee concepten kansrijk: 'talentontwikkeling' en '24/7'. Beide kunnen de stad - en de regio - meerwaarde bieden en passen bij de uitgangspunten van The Next City. Deze concepten worden door hen vooral waardevol geacht voor de ontwikkelzones en de verruimde binnenstad, waaraan tevens kansrijke onderdelen uit de concepten 'start-up & experiment' en 'the cultural campus' kunnen worden verbonden.

Ook wij vinden dat deze concepten meerwaarde kunnen bieden aan de stad als geheel, en betrekken het onderzoek bij de verdere ontwikkeling van 'een nieuwe Oosterpoort'.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Een 'nieuwe Oosterpoort' heeft veel impact, zowel in de stad als daarbuiten (denk aan het Groninger Forum). Het betreft een stedelijke kernvoorziening waarvan veel Stadgers gebruik maken. Ook is De Oosterpoort spin in het web van de podiumketen en een fundament van cultuurstad Groningen. Onze inzet is dan ook stakeholders vroeg en intensief te betrekken. Allereerst de Stadgers, als huidig en toekomstig gebruiker, als mogelijke 'buren' van een nieuw muziekcentrum, en als trotse bewoners van cultuurstad Groningen. We zijn daartoe in gesprek met Stadadviseert en willen gebruik maken van bewezen instrumenten als het Stadspanel. Voorts willen we aanhaken bij de komende editie van Lets Gro.

Voor de totstandkoming van de beleidsvisie zijn gesprekken gevoerd met vrijwel alle stakeholders uit de keten van podia en muziek, zowel in Groningen als het Noorden. Ook is gesproken met de door het Rijk gesubsidieerde instellingen in Groningen (BIS en fondsen), en met koepelorganisaties en de amateurkunst. Een lijst van gesprekspartners is opgenomen in de beleidsverkenning. Vanzelfsprekend blijven we gedurende het traject in gesprek met deze stakeholders. Voor de verkenning van omgevingsconcepten is gesproken met een brede samenstelling aan betrokkenen en adviseurs, van ondernemers tot creatieve denkers en onderwijsinstellingen. Een lijst van gesprekspartners is opgenomen in het advies van Twynstra Gudde. Tot slot hebben we gesproken met partijen in het land die zijn betrokken bij andere podia, en die ons met grote welwillendheid en collegialiteit op weg hebben geholpen bij onze verkenning, mede vanuit hun grote inzet voor een levendig en vruchtbaar muziekklimaat in Nederland.

Financiële consequenties

Investeringskosten nieuwbouw

In deze planfase zijn nauwelijks uitspraken te doen over de investeringssom die een nieuw muziekcentrum met zich meebrengt. Er moeten voor locatie, gebouw en gebied nog veel vragen worden beantwoord en keuzes worden gemaakt om hierover een gerichte uitspraak te kunnen doen.

Kijken we uitsluitend naar de stichtingskosten van het gebouw als zodanig (bouwkosten, theatertechniek, ontwerp), dan is een eerste indicatieve raming mogelijk op basis van kengetallen. Bij het maximale programma (met popzaal en aparte zaal klassiek op maaiveld) moet dan op basis van een eerste rekenexercitie rekening worden gehouden met een bandbreedte van 145 tot 170 miljoen euro (excl. BTW). Het minimale programma (huidige functionaliteit) kent een bandbreedte van 110 tot 130 miljoen euro. Beide gaan uit van het prijspeil heden, organisatie van de logistiek op maaiveld en een post onvoorzien van 10 tot 30% in de bouwkosten. Meerdere variabelen op gebouwniveau zijn bepalend voor de uiteindelijke stichtingskosten. Het gaat dan om zaken als architectonische kwaliteit en materiaalgebruik, inrichtingskosten, organisatie en positionering van de logistiek, het uiteindelijk te realiseren aantal zalen en m², de wijze en mate van stapeling, het al dan niet verzinken of optillen van het gebouw, keuze in bedrijfsmiddelen en organisatie van de bouwstroom.

De bovenstaande geraamde indicatieve stichtingskosten van het gebouw zijn exclusief bedrijfskosten van De Oosterpoort, sloopkosten, grondaankopen, boekwaarde, prijsstijgingen en marktwerking, rentekosten, planontwikkelings- en procedurekosten, te verrichten aankopen, bodemkwaliteit, ondergrondse infrastructuur, benodigde aanpassingen in openbaar gebied en infrastructuur, parkeeropgave (noodzaak tot wel of niet ondergrondse parkeergarage) en kosten voor tijdelijke voorzieningen (bij herbouw op de zelfde plek).

Plankosten 2^e fase

De voorliggende producten zijn het resultaat van onze verkenning. Positieve besluitvorming door uw raad geeft richting aan de ambities voor het nieuwe muziekcentrum en daarmee aan de onderzoeksopgave voor het vervolg. De volgende fase staat in het teken van verdieping van het onderzoek, gericht op het 'harden' van gedane aannames, het nader uitwerken van investerings- en exploitatiekosten, het uitwerken van een businesscase, het verbreden van de discussie met stakeholders en Stadgers, en nader locatie-onderzoek.

1. Nadere uitwerking investeringskosten en businesscase

We willen de potentiële investeringskosten voor het gebouw in beeld brengen. Dat geldt ook voor zaken als planvoorbereiding, grond, bodemkwaliteit, parkeeroplossing, logistieke organisatie, etc. die directe invloed op de kosten hebben.

Met een businesscase toetsen we potentiële programmeringen. Daarbij gaat het onder meer om aantallen voorstellingen en genres, met bijbehorende inkomsten en uitgaven, voorzien van gevoeligheidsanalyses. Onderdeel hiervan is de nadere uitwerking van de gewenste maat voor de popzaal. Met een popzaal voor 3.500 bezoekers zien we extra commerciële kansen (omzet en marktpositionering). Nader onderzocht moet worden hoe de potentiële kansen zich verhouden tot de investeringskosten en programmeerbaarheid.

Ook willen we de kansen en bedreigingen voor de bedrijfsvoering voor de verschillende locaties in beeld brengen en zal een analyse gemaakt worden van de overige exploitatielasten. We achten het hierbij van belang vanaf de start van het ontwerpproces en zelfs daarvoor al na te denken over de exploitatiebaarheid. Het gaat dan om het identificeren en pakken van commerciële kansen, het organiseren van focus (incl. keuzes om zaken niet te doen) en het redeneren vanuit efficiënte inrichtings- en ontwerpprincipes vanuit personele inzet (bijvoorbeeld logistiek, beveiliging en horeca) en gebruikskosten (beheer en onderhoud). We zullen hiervoor ook markt- en exploitatiekennis inhuren.

2. Gebouwconcept en locaties

We maken een nadere analyse van de ordening van zalen, openbare ruimtes en foyers, de stapeling en de logistieke operatie aan de hand van een functioneel ontwerp of programma van eisen (met oog voor de exploitatiebaarheid, zoals hiervoor genoemd). Ook maken we een nadere analyse van bedreigingen en kansen voor de verschillende voorgestelde nader te onderzoeken locaties.

3. Conceptverbreding

Met partners, stakeholders en bedrijfsleven worden de kansen verder onderzocht voor conceptverbreding, zoals dagprogrammering. Ook de verdere inzet van talentontwikkeling, de relatie met het amateurveld, overige culturele instellingen en onderzoek naar innovatieve concepten (experimenten/lab/onderwijs) hoort hierbij.

5. Communicatie en betrekken omgeving/bewoners Groningen

Een nieuw muziekcentrum is een belangrijke en bijzondere opgave voor een stad. Vanuit dit perspectief willen we op verschillende niveaus het gesprek aangaan met stakeholders, Stadgers en bezoekers van De Oosterpoort, om kennis te mobiliseren en draagvlak te creëren. Beoogd wordt het gesprek op verschillende manieren te zoeken: op stedelijk niveau (bijvoorbeeld Let's Gro), op locatieniveau en doelgroepgericht.

Aan de hand van de voorgestelde verdiepingsslagen willen wij uw raad eind 2019 een vervolgvorstel voorleggen. Dit voorstel is onder andere gericht op nadere keuzes rond de locatie. Daarnaast zal onze inspanning erop zijn gericht u, aan de hand van een analyse van investeringskosten en een businesscase voor het nieuwe muziekcentrum, voldoende informatie te kunnen geven om de uitgangspunten en ambities voor het muziekcentrum nader te kunnen vaststellen. Via de begeleidingscommissie maken we afspraken over de wijze waarop uw raad actief wordt betrokken bij het proces. Als we ervan uitgaan dat in de komende fase ambitie, programmering, concept en locatie zich verder uitkristalliseren, kan opvolgend het ontwerptraject starten (> 2020).

De kosten van de komende fase worden ingeschat op € 600.000,--. Vanuit de voorgaande fase is voor 2018 nog € 80.000,-- beschikbaar, waarmee voor de 2e fase een bedrag van € 520.000,-- wordt gevraagd. Voor dekking hiervan is initieel gekeken naar de AER. Aangezien deze volgens de daarvoor geldende normering geen ruimte biedt, stellen we u voor de verwachte kosten voor € 70.000,-- te dekken uit de reserve Grondzaken, en de overige kosten van € 450.000,-- te dekken middels een voorbeslag op de Begroting 2019.

Begrotingswijziging

Begrotingswijziging 2018

Nieuwe Oosterpoort

Betrokken directie(s)	Stadsontwikkeling en Financiën & Inkoop
Naam voorstel	Nieuwe Oosterpoort
Besluitvorming (orgaan + datum)	Raad
Incidenteel / Structureel	I
Soort wijziging	Exploitatie

Financiële begrotingswijziging

Bedragen x 1.000 euro

Deelprogramma		Programma	Directie	I/S	Lasten	Baten	Saldo voor		Saldo na	
							res. mut.	Toev.res.	Onttr.res.	res. mut.
06.1	Culturele infrastructuur	06. Cultuur	SO Ontwikkeling en Uitv	I	70		-70			-70
02.4	Overig econ en werkgelegenheid	02. Economie en werkgelegenheid	SO Ontwikkeling en Uitv	I			0		70	70
TOTALEN BEGROTINGSWIJZIGING					70	0	-70	0	70	0

Ambities en vervolg

Ambities voor vervolgonderzoek (2^e fase)

Vanuit de voorgaande verkenning en de conclusies die wij hieraan verbinden, zien we de volgende ambities als richtinggevend voor het vervolgonderzoek naar een opvolger van muziekcentrum De Oosterpoort:

1. Wij stellen voor een muziekcentrum vorm te geven volgens de ambities van onze cultuurnota, wat betekent inzetten op (behoud van) onze top 5 positie als cultuurstad en hierbij uit te gaan van een nieuw te realiseren integraal muziekcentrum met tenminste drie zalen:
  - a. een grote popzaal (3000 – 3.500 sta, schaalbaar);
  - b. een klassieke zaal (800 – 1.000 zit, schaalbaar, multifunctioneel);
  - c. een kleine zaal (500 zit - 1.000 sta, multifunctioneel).
2. Wij stellen voor nader onderzoek te verrichten naar de kansen voor aanvullende of uit te bouwen functies en concepten in en om het nieuwe muziekcentrum rond bijvoorbeeld talentontwikkeling, 24/7, educatie en amateurkunst en de vertaling hiervan in (aanvullende) faciliteiten, zoals een vierde zaal.
3. Wij stellen voor bij de vormgeving van het nieuwe muziekcentrum uit te gaan van het adequaat huisvesten van het NNO en Eurosonic Noorderslag.
4. Wij stellen voor het nieuwe muziekcentrum geschikt te maken voor festivals.
5. Wij stellen voor het nadere locatie-onderzoek vooralsnog te richten op de beide stationslocaties (noord- en zuid), de Vrydemalaan en de huidige locatie aan de Trompsingel.
6. Wij stellen voor de onderscheidende kracht van de culturele keten in Groningen, met name rond podia en muziek, in stand te houden en derhalve de positie van schakels als Vera, Simplon of het Grand Theatre in het licht van een nieuw muziekpodium niet ter discussie te stellen.
7. Wij stellen vast dat er geen ruimte of aanleiding is voor een overdekt stedelijk podium dat de capaciteit van Martiniplaza fors overstijgt.

Vervolg

- Maandag 10 september technische sessie
- Woensdag 12 september raadscommissie
- Woensdag 26 september raadsvergadering
- Eind 2019 beoogde presentatie resultaten 2^e fase

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Beleidsverkenning
'Op weg naar een nieuwe Oosterpoort'

Gemeente Groningen
DMO (Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling)
Juni 2018

Inhoud

Inleiding	4
1. Cultuurstad Groningen	5
1.1 Bruisende stad, kunst en cultuur voor iedereen	5
1.2 Ambities.....	5
Waarde van cultuur	5
Top 5-positie	6
The Next City	6
2. Situatieschets Groningen.....	7
2.1 De culturele keten	7
2.2 Situatie in Groningen.....	7
2.3 Stedelijke podiuminstellingen	7
De Oosterpoort.....	8
Martiniplaza.....	9
Vera/Simplon.....	10
Grand Theatre.....	10
Vrijdag.....	10
2.4 Overige stakeholders.....	11
NNO	11
Eurosonic Noorderslag	11
Prins Claus Conservatorium.....	12
3. Trends en ontwikkelingen	13
3.1 (Inter)nationale trends	13
3.2 Stedelijke podiuminstellingen	14
De Oosterpoort.....	14
Dagprogramming	19
Martiniplaza.....	21
Vera/Simplon.....	21
Grand Theatre.....	22
Vrijdag.....	22
3.3. Overige stakeholders.....	23
NNO	23
ESNS.....	23
Prins Claus Conservatorium.....	24

3.4 Verdere podia	24
USVA	25
Concerthal/Drafbaan	25
4. Conclusie en advies	26
4.1 Conclusie.....	26
4.2 Advies	28
Bronnen	29

Inleiding

Muziekcentrum De Oosterpoort voldoet niet meer. Extern onderzoek wees voorjaar 2017 uit dat we met het huidige pand niet de toekomst in kunnen. Hoewel niet de aanleiding voor het onderzoek (dat was de overdracht van het gebouw aan ons Vastgoedbedrijf en een onderhoudstekort), biedt de uitkomst stof tot nadenken over de toekomst van De Oosterpoort *als geheel*. Dat wil zeggen: niet alleen het fysieke podium, maar ook de inhoud, en vooral de interactie tussen beide.

Onze verkenning van de afgelopen periode was dan ook breder dan een zoektocht naar de beste huisvesting. Een nieuw muziekcentrum moet méér zijn dan een één-op-één vervanging van het oude. Deze moet qua programmering op de toekomst zijn voorbereid, aansluiten bij de culturele ambities van de stad, en ons podiumbestel als geheel versterken. De huisvesting staat hieraan ten dienste.

Wat onze verkenning nog eens bevestigt: De Oosterpoort is een bijzonder podium. In hele land heeft het de naam van pleisterplaats voor muzikliefhebbers en professionals. Andere podia spreken met warmte over De Oosterpoort, niet alleen als plek voor muziek en festivals, maar ook als thuisbasis van NNO en Eurosonic/Noorderslag. Wie er toe doet in de muziek, weet De Oosterpoort te vinden.

Opvallend is ook de plek van Groningen als geheel. Steden als Arnhem, Nijmegen en Eindhoven kijken met ontzag naar de omvang en kwaliteit van het Groninger podiumbestel. Ondanks podia als Muis, De Effenaar en Doornroosje is het aanbod daar van een andere orde (zo organiseerde één van hen in het verleden 'Vera-avonden'). Wat muziek - en zeker pop - aangaat, speelt Groningen in de top van de eredivisie, naast steden als Utrecht, Den Haag en Amsterdam.

Dat vraagt een kritische blik op de toekomst van De Oosterpoort. Wat willen we, wat kan en wat zijn dan de gevolgen? Hoe geven we optimaal vorm aan onze cultuurnota? Willen we ons handhaven in de top en zo ja, wat vraagt dat dan? En welke impact heeft een nieuw podium op de culturele keten, met spelers als Vera, NNO en Simplon, maar bijvoorbeeld ook het Prins Claus Conservatorium en Martiniplaza?

Deze beleidsvisie wil aan de hand van deze vragen een handreiking zijn voor afwegingen rond een nieuw muziekcentrum. Besloten is de huidige Oosterpoort nog uiterlijk tien jaar in stand te houden. Daarna moet er een afgewogen alternatief zijn waarmee we als stad weer een lange tijd vooruit kunnen. Het gaat immers om de toekomst van cultuurstad Groningen, met een voorname spin-off voor bijvoorbeeld de leefbaarheid en economie. Dat vraagt ambitie en zorgvuldigheid.

1. Cultuurstad Groningen

1.1 Bruisende stad, kunst en cultuur voor iedereen

Zoals onze cultuurnota 2017-2020 *Cultuurstad Groningen – City of Talent* laat zien, is Groningen een cultuurstad met ambitie. We willen een bruisende stad zijn, met een divers en hoogwaardig aanbod. Juist in die combinatie zit onze kracht: als cultuurstad willen we meedraaien in de nationale top 5 op basis van kwaliteit, maar óók door een aanbod dat zich in de breedte onderscheidt.

Dat betekent een veelheid van voorzieningen, elk met een eigen profiel en rol in het veld. Het geheel vormt zo veel mogelijk een aaneengesloten keten, die evenzeer ruimte biedt aan toptalent en fijnproevers als aan amateurs en het brede publiek. Het laatste sluit aan bij ons uitgangspunt dat cultuur toegankelijk moet zijn voor iedereen, ongeacht leeftijd, inkomen of achtergrond.

Cultuur moet vindbaar zijn in de wijken en Stadgers in staat stellen zichzelf te ontplooien. Dat kan in ons levendige amateurveld, maar ook met cultuureducatie op school. Daarna zijn er vele manieren om door te groeien, bijvoorbeeld via het naschoolse aanbod of bij één van de ongeveer 200 amateurverenigingen die de stad rijk is. Jong talent kan zich verder ontwikkelen bij onze instellingen en festivals, en via vakonderwijs als het Prins Claus Conservatorium en Academie Minerva.

De internationale allure van Groningen laat zich zien in de vele internationale studenten, maar ook in onze culturele instellingen, gezelschappen en festivals. Zie het Groninger Museum, Noorderlicht en het Groninger Forum, maar ook NNO, NNT/Club Guy and Roni en Eurosonic Noorderslag. De kwaliteit, diversiteit en omvang van ons aanbod zijn fundamenteel voor ons imago als (inter)nationale cultuurstad. Het behouden hiervan vraagt voortdurende aandacht en alertheid.

1.2 Ambities

Waarde van cultuur

De waarde van cultuur is allereerst intrinsiek. We vinden dat cultuur waarde van zichzelf heeft, die kan bijdragen aan persoonlijke groei en een betere samenleving. Via kunst en cultuur kunnen we leren en reflecteren, en vaardigheden ontplooien als creativiteit, kritisch denken, en ontvankelijk zijn voor de wereld om ons heen, van belang om goed te kunnen functioneren in een snel veranderende maatschappij. Vandaar de waarde die we hechten aan cultuureducatie op jonge leeftijd.

Vandaar ook ons profiel van City of Talent. We willen jong talent de kans bieden zich te ontwikkelen door te investeren in broedplaatsen, in programma's voor talentontwikkeling en in samenwerkingen als Station Noord. Het laatste is een gezamenlijke netwerkstructuur in de drie noordelijke provincies voor het begeleiden en ondersteunen van beloftevolle theatermakers bij het begin van hun carrière. De grote podiumkunstorganisaties uit het hele noorden werken hierin samen.

Daarnaast zien we belangrijke extrinsieke waarden van cultuur. Bijvoorbeeld voor werkgelegenheid, leefbaarheid, economie of gezondheid (o.a. 'healthy ageing'). Zo is ons culturaanbod een voornaam ingrediënt van het 'commerciële succes' van de stad. Mensen komen (soms van heinde en verre) voor een expositie in het Groninger Museum of voor een evenement als Eurosonic Noorderslag of Noorderzon, met een belangrijke spin-off voor de horeca en ons winkelbestand.

Cultuur draagt ook bij aan ontmoeting en verbinding. Het brengt samen in het maken of beleven van cultuur, bijvoorbeeld in een koor of bij een popconcert. Het kan het wederzijds begrip vergroten via

tentoonstellingen of een theaterstuk, en uitnodigen tot een nieuwe blik op de wereld en op anderen. Verbinding kan ook veel brengen in de sector zelf. Cross-overs binnen cultuur of vanuit cultuur met andere sectoren (zoals het sociaal domein) kunnen waardevolle uitkomsten bieden van overstijgende waarde. Grenzen vervagen in de cultuur, een ontwikkeling die we in Groningen graag stimuleren.

Top 5-positie

In 2012 deed de Atlas voor Gemeenten onderzoek naar het cultuuraanbod in de Nederlandse steden. De opzet omvatte dit keer het totale cultuuraanbod, waar eerder (en ook in de jaarlijkse editie in de Atlas van Gemeenten) alleen segmenten in beeld werden gebracht. Groningen kwam in de top 5 van Nederlandse cultuursteden maar liefst als tweede uit de bus. Een positie waarop we trots op zijn en die we graag behouden.

Een voornaam ingrediënt van deze positie is De Oosterpoort. Met haar aanbod en allure mag het muziekpodium zich scharen onder de nationale top. Deze plek wortelt in de brede en hoogwaardige programmering, de open sfeer en de goede akoestiek, maar ook in de positie van thuisbasis van het NNO en gerenommeerde festivals als Take Root en Eurosonic Noorderslag. Als grootste podium voor pop en klassiek is De Oosterpoort dé muzikale pleisterplaats van het Noorden.

The Next City

Onder de noemer The Next City werken we aan een zo goed mogelijke toekomst voor Groningen. Met deze 'omgevingsvisie' richten we ons op wat voor stad we willen zijn, blijven en worden. We zien daarbij vijf 'opgaven' om goed te kunnen inspelen op de trends en ontwikkelingen waarmee onze stad te maken krijgt. Eén van de opgaven is het leefbaar en aantrekkelijk houden van de stad.

Nadenken over 'een nieuwe Oosterpoort' kan daarbij helpen. Bijvoorbeeld als het gaat om de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad, maar ook om werkgelegenheid en inclusiviteit. De opdracht is in een periode van 10 jaar een nieuw muziekcentrum als opvolger van De Oosterpoort operationeel te hebben. De uitkomst kan een voornaam element worden in de horizon van 2030 die we benoemen in The Next City.

2. Situatieschets Groningen

In dit hoofdstuk schetsen we de infrastructuur ('culturele keten') rond muziek in Groningen. We gaan in op het podiumbestel en aanverwante instellingen, de verhouding die ze tot elkaar hebben, en vooral hun relatie met De Oosterpoort.

2.1 De culturele keten

In de cultuursector wordt gesproken over de 'culturele keten': de onderdelen waaruit het cultuurveld is (of kan worden) opgebouwd. Feitelijk gaat het om opeenvolgende stadia van talentontwikkeling, professionaliteit en erkenning ('van aanstormend talent tot topkunstenaar') en de bijbehorende voorzieningen (zoals vakopleidingen, ateliers of podia). In de regel wordt hierbij de indeling educatie, talentontwikkeling, productie en presentatie gehanteerd.

Van belang bij een culturele keten is dat de schakels goed op elkaar aansluiten. Ze moeten niet dubbelen, liefst geen gaten laten vallen en goed met elkaar samenwerken. Zo ontstaat idealiter een 'doorlopende lijn' voor het ontwikkelen van talent, evenals een compleet, divers en hoogwaardig cultuuraanbod. Ook is aan de verschillende schakels een bepaalde inzet te verbinden, bijvoorbeeld van een overheid, op basis van afspraken over taken en verantwoordelijkheden.

2.2 Situatie in Groningen

Groningen onderscheidt zich met een complete keten in vrijwel alle disciplines. Er is kortom een breed cultuuraanbod met een veelheid aan voorzieningen¹. Dit laat zich enerzijds verklaren door onze ambitie van (inter)nationale cultuurstad, anderzijds door de geïsoleerde ligging ('splendid isolation'): als 'culturele hoofdstad van het Noorden' bedient Groningen een omvangrijk verspreidingsgebied, dat ruwweg Zwolle, Emmen en alles daarboven omvat.

Ook voor muziek is er een sterke keten. Met Vrijdag, Simplon, Vera, De Oosterpoort, Martiniplaza en de door het Rijk erkende muziekopleidingen (conservatorium en - in Leeuwarden - de popacademie) zijn er voorzieningen op het gebied van educatie, talentontwikkeling, productie en presentatie. Voorts is er een 'doorlopende leerlijn'. Deze begint met cultuureducatie op school en komt via het naschoolse aanbod en de amateurkunst uit bij vakopleidingen en muziekprofessionals.

Groningen heeft daarbij relatief veel (door gemeente en provincie) gesubsidieerde podia. Ook zijn er veel andere speelplekken (zoals kerken, de horeca en particuliere podia als EM2), en kent de stad een levendig amateurveld (alleen al bijna 100 koren) en een rijke popscène. Mede door Eurosonic Noorderslag is Groningen één van de voornaamste popsteden van Nederland. Met het NNO huisvest de stad het orkest voor het noordelijk landsdeel met internationale allure.

2.3 Stedelijke podiuminstellingen

Samen vormen de stedelijke podia een rijke culturele keten, waarop onze uitgangspunten goed van toepassing zijn: elk podium heeft zijn eigen omvang en aanbod, zonder overlap of lacunes. Van groot naar klein ondersteunen we vanuit onze cultuurnota 2017-2020 de volgende podia:

---

¹ Zie bijvoorbeeld Gerard Marlet, Roderik Ponds en Clemens van Woerkens, *Het belang van Cultuurstad Groningen* uit 2011, dat Groningen qua diversiteit van het culturele aanbod landelijk gezien op de tweede plaats stelt, direct na Amsterdam.

	Zaal	Zitplaatsen	Stapplaatsen	Aanbod
Martiniplaza	Theaterzaal	1.580		Musicals, sport, populaire muziek, show, opera, cabaret, beurzen
	Springerzaal	325	365	
	Middenhal	4.500	5.000	
	Expo1		5.500	
Totaal		6.405	10.865	
OPSB	Grote Zaal	1.150	1.850	Pop, klassiek, jazz, wereldmuziek, folk, festivals, theater, dans, cabaret
	Kleine Zaal	450	750	
	Schouwburg	739		
	Binnenzaal*		150	
Totaal		2.339	2.750	
Vera	Mainstage		450	Underground (alternative/indie)
	Downstage		70	
Totaal			520	
Simplon	Grote zaal	100	360	Urban, dance (pop, rock, metal)
	Kleine zaal	50	150	
Totaal		150	510	
Grand Theatre	Grote zaal	250	350	Muziek, dans, theater, jeugd
	Bovenzaal	125		
Totaal		375	350	
Vrijdag	Concertzaal St. Jansstr.	110		Amateurkunst (pop, klassiek, theater)
	Grote Theaterzaal	90		
	Kleine Theaterzaal	70		
Totaal		270		

* De Binnenzaal in De Oosterpoort wordt vanwege een geluidslek beperkt geprogrammeerd

Onderzoek van bureau LAgroun bevestigde in 2016 nog eens de kwaliteit van de keten. 'Groningen doet het goed!', aldus LAgroun. 'We kunnen concluderen dat voor de professionele podiumkunsten Groningen een complete en complementaire keten biedt. Groningen weet zich te onderscheiden in de *fijnmazigheid* en *gevarieerdheid* van de podiuminfrastructuur, wat uniek is voor een stad van bijna 200.000 inwoners'.²

Wel is er tussen de schakels 'een grijs gebied': sommige acts passen bijvoorbeeld in zowel Vera of juist Martiniplaza als De Oosterpoort. Podia maken hierover afspraken, om te voorkomen dat ze elkaar als gesubsidieerde partners beconcurreren. Wel kunnen acts doorgroeien naar een ander podium. Bekende lokale voorbeelden zijn Kraantje Pappie en Noisia, die via Simplon doorstootten naar achtereenvolgens de Kleine en de Grote Zaal in De Oosterpoort.

De Oosterpoort

De Oosterpoort is begin jaren '70 gebouwd als opvolger van concertzaal De Harmonie. Begonnen als cultuurcentrum voor de wijk en speelplek voor klassiek (met name NNO), groeide het met de jaren uit tot grootste poppodium van Noord-Nederland. Naast een brede programmering in zowel de Grote als de Kleine zaal (en deels de Binnenzaal) is er een aansprekend festivalaanbod, met Eurosonic Noorderslag en 'eigen' festivals als Take Root, Rockit en de Rhythm & Blues Night.

² LAgroun, Gemeente Groningen. *Onderzoek podiumkunsten, eindrapportage*, 26 januari 2016, blz. 4

De Oosterpoort valt met de Stadsschouwburg onder de directie OPSB, die weer onderdeel is van de gemeente Groningen. Momenteel is een proces gaande van interne verzelfstandiging, waarbij de positie van OPSB ten opzichte van de gemeentelijke organisatie meer gelijk moet worden aan die van gesubsidieerde instellingen. Voornamelijk onderdeel van dit proces is de overdracht per 2018 van het vastgoed van OPSB en het bijbehorende beheer aan het gemeentelijk Vastgoedbedrijf.

OPSB heeft als taak een afgewogen en hoogwaardig podiumaanbod te brengen dat anders goeddeels aan onze stad zou voorbijgaan. Alle genres komen in aanmerking, al verschilt per locatie het accent: in de schouwburg ligt de nadruk op theater, dans en cabaret, in De Oosterpoort op muziek. Sommige onderdelen dragen bij aan de exploitatie (cabaret, pop), andere vragen juist investeringen (theater, dans, klassiek). Beide uitkomsten passen bij de gemeentelijke opdracht om breed te programmeren, maar óók eigen inkomsten te genereren.

De focus van OPSB - en daarmee van De Oosterpoort - ligt conform onze cultuurnota op topkunst en talentontwikkeling. OPSB spreekt zelf van 'Top & lab': zij wil de fine fleur tonen van zowel bekende als beginnende artiesten. Dat vraagt bovenal een stevig netwerk en voorzieningen met een goede sfeer en akoestiek. Hoewel De Oosterpoort in beide voorziet, liet extern onderzoek in 2017 zien dat de huisvesting onvoldoende op de toekomst is toegerust³.

Met de jaren heeft De Oosterpoort een onderscheidend profiel opgebouwd bij zowel publiek als acts. Zo kiezen artiesten bewust voor Groningen, vanwege de goede contacten, de sfeer en de akoestiek van de locatie. Dat laatste geldt voor pop, maar zeker voor klassiek: daarvan komt de top alleen als de akoestiek óók top is. Zowel het niveau van de klassieke programmering als de tevredenheid van het NNO getuigen ervan dat dit het geval is.

Ook is de noordelijke, geïsoleerde ligging van de stad ('splendid isolation') voordelig. Artiesten kiezen eerder voor een (extra) optreden op enige afstand van de Randstad om zo de kans op nieuw publiek te vergroten. Daarbij past Groningen geografisch vaak goed in Europese tourschema's. Dit alles geeft De Oosterpoort een voorsprong op podia die veel meer in de periferie liggen van waar het gebeurt (Amsterdam) en draagt bij aan de kracht van popstad Groningen.

Martiniplaza

Martiniplaza is wat capaciteit betreft het grootste podium van Groningen. Zij brengt grootschalige genres als musicals en theatershows, organiseert beurzen en concerten, en is trotse thuisbasis van basketbalploeg Donar. Martiniplaza huurt als BV haar onderkomen van de gemeente en wordt vanuit de cultuurnota structureel ondersteund in de kapitaallasten. De relatie met de gemeente is derhalve intensief.

Zowel in de Middenhal (capaciteit 5.000 man) als de Expo1 (5.500) worden grote muziekevents geprogrammeerd (in Expo1 vooral dance). Kleinere events kunnen terecht in de Springerzaal. De theaterzaal wordt gebruikt voor *seated concerts*. De programmering bevat veel artiesten die toeren in de Benelux. Soms kiezen ook internationale acts ervoor in MartiniPlaza één van hun Nederlandse concerten te geven. De programmering is breed, met een nadruk op de meer populaire muziek.

---

³ Zie het onderzoek van Draaijer & Partners naar de staat van De Oosterpoort, waarvan het eindrapport op 12 juli 2017 is aangeboden aan de raad (collegebrief kenmerk 6437276).

Het cultuurpubliek van Martiniplaza en De Oosterpoort kent weinig overlap. Dat van Martiniplaza komt vooral van buiten de stad (78%), dat van de Oosterpoort vooral uit de stad (65%). Martiniplaza is vooral geschikt voor optredens waarvoor bezoekers ver willen reizen en die derhalve veel parkeergelegenheid vragen. Hoewel van belang, is muziek geen dragende pijler van Martiniplaza. Zij heeft ook geen eigen muziekprogrammeur en werkt nauw samen met OPSB voor afstemming van de programmering.

Vera/Simplon

Simplon en Vera zijn zowel inhoudelijk als historisch stevig in de Groninger popcultuur verankerd en bedienen elk een eigen segment van de muziekmarkt. Waar Vera wereldfaam heeft verworven als muziekpodium voor de internationale underground, biedt Simplon een gevarieerd muzikaanbod voor een overwegend jong publiek. Dit aanbod loopt uiteen van aankomend lokaal pop- en urban-talent (in samenwerking met Urban House Groningen) tot metal en hiphop.

Vera dankt haar positie vooral aan de sterke en herkenbare programmering door de jaren heen, evenals aan de ruim 200 vrijwilligers/leden, die zich zeer verbonden voelen met de organisatie en haar activiteiten. Zij fungeren tevens als cultuurbewakers, wat koerswijzigingen soms lastig maakt. Toch is Vera er de afgelopen jaren in geslaagd een nieuw en breder publiek aan zich te binden, met behoud van de eigen signatuur.

Na een faillissement in 2013 en doorstart in 2014 vormt Simplon een personele unie met de vereniging Vera. Deze opzet biedt beide podia vooral schaalvoordelen op het gebied van *ticketing*, inkoop en personeel. Ondanks de verregaande samenwerking hebben ze elk hun eigen identiteit behouden en hun positie binnen de Groningse cultuurwereld geconsolideerd. Als sterke merken met een eigen muzikaanbod hebben Vera en Simplon een duidelijke eigen positie ten opzichte van De Oosterpoort, zowel wat programmering betreft als imago en functie in het bestel.

Grand Theatre

Het Grand Theatre is productiehuis en presentatieplek voor theater, dans, muziek en muziektheater. Ingezet wordt op een avontuurlijke programmering. Voor de presentatiefunctie subsidiëren we het Grand vanuit de cultuurnota. Op productievlak is er financiële ondersteuning via Station Noord, het samenwerkingsverband van noordelijke podia voor de ontwikkeling van professioneel podiumtalent. Met de sluiting van het Kruithuis als plek voor onder meer jeugdtheater en vlakke vloeraanbod, is het Grand speelplek geworden voor deze genres.

De grote zaal van het Grand Theatre voorziet in de vraag naar een vlakke vloertheater zoals in 2016 nog door LAgrouP in ons podiumbestel geconstateerd⁴. Samenwerking met OPSB is er op het gebied van popmuziek. De eigen sfeer maakt het Grand geschikt voor bepaalde genres (zoals singer-songwriter) die in De Oosterpoort minder tot hun recht komen. Een samenwerking op het gebied van marketing en *ticketing* werd gestaakt, omdat het Grand niet meekon in de prijsstelling van OPSB.

Vrijdag

Vrijdag is in 2014 ontstaan uit een fusie van de (destijds gemeentelijke) Stedelijke Muziekschool en de Kunstencentrum Groep. Zij wil als 'huis voor de amateurkunst' StadJers op laagdrempelige wijze laten kennismaken met en deelnemen aan amateurkunst. Vrijdag ontplooit hiertoe activiteiten in de

---

⁴ LAgrouP, *Onderzoek podiumkunsten*, blz. 8 en 55

wijken en op de eigen locaties, gelegen aan de St. Jansstraat (voormalige Muziekschool), Walstraat (voorheen Kunstencentrum) en Noorderbuitensingel (voorheen Prinsentheater).

Naast reguliere lessen op het gebied van bijvoorbeeld muziek en theater, biedt Vrijdag onder de naam 'buslijnen' een breder ontwikkelprogramma aan. Zo kan wie zich aanmeldt voor drumles óók deelnemen aan andere kunstdisciplines. De uitkomst moet zoveel mogelijk tot een aanpak op maat leiden. Daarmee is Vrijdag - ook door het binnen- en naschoolse aanbod - een belangrijke schakel voor amateurkunst, maar ook voor talentontwikkeling.

2.4 Overige stakeholders

De 'muzikale keten' bestaat uit meer dan podia. Ook andere partijen hebben een rol in bijvoorbeeld productie, talentontwikkeling en educatie. We bespreken de voornaamste die een relatie hebben met De Oosterpoort: NNO, Eurosonic Noorderslag en het Prins Claus Conservatorium.

NNO

Het Noord Nederlands Orkest behoort tot het selecte gezelschap van zeven symfonieorkesten in de culturele Basisinfrastructuur (BIS). Dat betekent dat het Rijk het NNO als regionaal orkest van (inter) nationaal belang van structurele subsidie voorziet (in de periode 2017-2020 jaarlijks 6,1 miljoen euro). In ruil verwacht het Rijk een goede zorg voor het orkest vanuit de stad en regio. Dat betekent een adequate huisvesting en goede speelmogelijkheden, zowel voor repeteren als uitvoeringen.

De Oosterpoort biedt deze mogelijkheid. Jaarlijks programmeert zij enkele tientallen concerten van het NNO in de Grote Zaal, die tevens dienst doet als repetitieruimte (5 x per week). Ook is er een geconditioneerde ruimte voor de opslag van instrumenten, en worden bijzondere samenwerkingen en uitvoeringen van het orkest gefaciliteerd op bijvoorbeeld het gebied van dance of popmuziek. De Oosterpoort kan derhalve worden gezien als 'het huis van het NNO'.

Eurosonic Noorderslag

Groningen kent al ruim 30 jaar Eurosonic Noorderslag (ESNS). In die periode groeide dit meerdaagse talentfestival uit tot een voorname schakel in de popketen van Groningen en Nederland, maar vooral van Europa. Elk jaar verzamelen de belangrijke spelers in de internationale popmuziek zich op ESNS, dat wereldwijd naam heeft als netwerkevenement en etalage voor nieuw talent. Het economisch en cultureel belang voor de stad en regio is dan ook nauwelijks te overschatten.

Vanwege deze betekenis is ESNS in onze cultuurnota 2017-2020 (zoals het NNO voor klassieke muziek) aangemerkt als Cultuurpijler voor de stedelijke en regionale popmuziek. Dat betekent dat zij het voortouw neemt in de samenwerking tussen lokale en regionale muziekpartners. Dit heeft bijvoorbeeld geleid tot Hit The North, een verbond van festivals en podia in de drie Noordelijke provincies om talentvolle bands uit de regio te ondersteunen en professionaliseren.

De Oosterpoort is jaarlijks het hart van ESNS. Hier vinden de conferenties plaats en wordt de Popprijs uitgereikt, maar treffen bovenal de deelnemers elkaar. De uitgestrekte ligging op de begane grond geeft De Oosterpoort de allure van een overdekt festivalterrein, wat de ideale opzet blijkt voor het ontspannen leggen én onderhouden van contacten. In combinatie met de nabijheid van de binnenstad is het muziekcentrum basisingrediënt geworden van ESNS.

Prins Claus Conservatorium

Het Prins Claus Conservatorium (PCC) is de internationaal georiënteerde muziekopleiding van de Hanzehogeschool. Klassiek vormt de hoofdmoot, maar er is ook ruimte voor jazz en pop. Er is een vooropleiding, en de mogelijkheid tot afstuderen als Bachelor of Master. Zowel fysiek als inhoudelijk vormt het PCC een driehoek met het NNO en De Oosterpoort: de organisaties zijn letterlijk burens en werken samen op het gebied van talentontwikkeling.

PCC-studenten lopen stage bij NNO, dat op haar beurt (gast)docenten en masterclasses levert. Ook bezoeken studenten NNO-concerten en treden ze soms samen op. De synergie is kortom groot, met veelal De Oosterpoort als de plaats van handeling. Aldaar optredende artiesten oefenen weer in het PCC, dat bijvoorbeeld over goede piano's beschikt. PCC-studenten doen op hun beurt ervaring op met gratis lunchconcerten in De Oosterpoort. Ook zijn daar op gezette tijden optredens van het PCC-symfonieorkest of de PCC-big band te zien.

3. Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk gaan we in op ontwikkelingen en trends die van belang (kunnen) zijn voor ons lokale podiumaanbod. We beschrijven hoe deze kunnen leiden tot kansen en (on)mogelijkheden voor de diverse muziekinstellingen, met een centrale plek voor De Oosterpoort.

3.1 (Inter)nationale trends

‘Vroeger gingen muzikanten op tournee om hun nieuwe plaat te promoten. Tegenwoordig maken ze platen om hun tournees te promoten. Want waar ooit het geld werd verdiend met platenverkopen, komen ze nu aan de kost door zoveel mogelijk kaartjes te slijten. De prijzen van die kaartjes zijn tot ijlte hoogtes gestegen, maar het publiek blijft in grote getale komen. Ands so the band plays on.’⁵

Aldus een oude rot in het vak in muziekblad *Lust for Life*. Het schetst treffend de ontwikkeling in de wereld van (vooral) de popmuziek. Muziek is gratis of goedkoop beschikbaar, de plaatverkoop zo goed als ingestort. In plaats daarvan zijn liveoptredens als verdienmodel in opmars, met digitale diensten als Deezer en Spotify als plek voor het ontdekken van muziek. De toekomst is niet aan de cd, maar aan het live-concert.

Het belang van podia neemt daarmee alleen maar toe. Er is meer vraag van zowel acts als publiek naar livemuziek. Volgens de laatst bekende cijfers is de belangstelling in Nederland groter dan ooit. Zo trokken in 2016 klassieke en popconcerten samen ruim 8,7 miljoen bezoeken, meer dan recordjaar 2009 en 3 procent meer dan in 2015. Ook het aantal concerten nam toe: met bijna 20.000 stuks was er ten opzichte van 2012 een groei van 12 procent.⁶

Het publiek is bereid daarvoor te betalen. Concertkaartjes van ruim boven de 50 en soms 100 euro zijn voor grote acts geen uitzondering meer. Pop is dan ook uitgegroeid tot het verdienmodel van de podia (óók vanwege de horecaomzet), en van levensbelang voor wie programmeert vanuit een maatschappelijke opdracht (zoals De Oosterpoort). De inkomsten uit pop dragen bij aan het levend houden van de kwetsbare genres die eveneens worden geprogrammeerd, klassieke muziek voorop.

Wel moeten bands nu hun brood verdienen met optredens in plaats van cd-verkoop. Dat leidt tot forse hogere uitkoopsommen (‘gages’) die geen gelijke tred houden met de toenemende kaartverkoop. Podia staan derhalve onder druk om alternatieve inkomstenbronnen aan te boren. Voorbeelden zijn een verhoging van de horecaomzet, ticketprijzen of zaalverhuur, het andersoortig (lees: commerciëler) programmeren of bezuinigen op de kosten voor bijvoorbeeld personeel.

Ook verandert de samenstelling van het aanbod. Pop en nieuwere muzieksoorten als urban krijgen een steeds groter aandeel in de programmering. Klassiek moet inspanningen verrichten om de publieksbelangstelling op peil te houden, wat zich vertaalt in kleinere zalen voor klassiek (zoals in het cultuurcomplex in aanbouw OCC in Den Haag) en in nieuwe vormen en samenwerkingen van orkesten op het gebied van bijvoorbeeld film-, pop-, dance- of gamemuziek.

Tegelijkertijd is er sprake van ‘nivellering’. Niet langer is vanzelfsprekend dat de overheid zich vooral richt op bepaalde stromingen, zoals klassiek. Zo roept de Raad voor Cultuur in zijn recente

---

⁵ Tjerk Lammers, ‘On the road again’ in *Lust for Life* nr. 74, oktober 2017, blz. 13.

⁶ CBS, Bezoek aan concerten bereikt recordhoogte, 9 februari 2018, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/06/bezoek-aan-concerten-bereikt-recordhoogte>

sectoradvies Muziek op tot een 'integraal inclusief muziekbeleid', dat geen genres, makers of publieksgroepen uitsluit.⁷ Dit kan zich - zeker van rijkswege - vertalen in nieuw beleid, met (inhoudelijk én financieel) meer aandacht voor populaire genres, en minder voor traditionele.

De Raad voor Cultuur constateert verder dat de praktijk al is veranderd. Podia programmeren breder, artiesten zoeken de grenzen op van muzikale genres. Verschillende muzieksoorten geven steeds meer cross-overs te zien, artiesten en muzikanten uit diverse hoeken werken samen. Ter illustratie: muzikanten voelen zich net zo thuis bij een jazzensemble als bij de begeleidingsband van een Nederlandse artiest.

Klassiek blijft hierbij niet achter. Orkesten en ensembles experimenteren met nieuwe concertvormen om een nieuw en jong publiek aan zich te binden. Zo wordt populair repertoire gespeeld (Queen, Zappa) op onverwachte locaties (Paradiso, Lowlands) volgens nieuwe formules (dj als host, visuele effecten, bar open tijdens concerten). Dit blijkt goed te werken: concerten die volgens deze concepten zijn ingericht, slaan aan bij een veelal nieuwe doelgroep.

Dit illustreert een bredere ontwikkeling: vandaag de dag zijn liveconcerten meer dan ooit gericht op interactie met het publiek. Niet de passieve consumptie staat centraal, maar de beleving. Dat leidt bijvoorbeeld tot meer multimediale effecten, de toevoeging van andere kunstvormen, en (veelal digitale) innovatie. Een gevolg van deze evolutie is dat het publiek zich minder snel bindt aan één artiest, wat weer de populariteit van festivals verklaart.

Evolutie is er ook in digitale zin. Muziek verandert inhoudelijk én technisch. Een aantal acts toert nog met eigen apparatuur, maar een toenemend deel bedient zich van de mogelijkheden ter plaatse. Deze bands zoeken 'plug and play': inpluggen en spelen maar. Een zaal die hierop is voorbereid verdient veelal de voorkeur, ook vanuit kostenooipunt. Veel apparatuur hoeft immers niet meer te worden meegesleept en opgebouwd, of zelfs maar gehuurd of aangeschaft.

Kruisbestuiving, beleving, digitalisering: het zijn trends die alleen maar in belang zullen toenemen. Podia moeten hierop zijn toegerust. Ontmoeting wordt belangrijker, evenals het samenkomen van functies. Zie de mix van presentatie, talentontwikkeling en educatie bij het OCC in Den Haag.⁸ Of de interactie met de omliggende tech-industrie op het voormalige Philips-terrein van het Eindhovense poppodium De Effenaar.⁹ Het muziekcentrum van morgen is kortom méér dan een podium.

3.2 Stedelijke podiuminstellingen

De Oosterpoort

De popmuziek kan worden gezien als een te verdelen taart. Concertpromotors ('bookers') en artiesten bepalen - veelal samen - waar wordt opgetreden. Podia hebben hierover veel minder te zeggen, maar willen uiteraard wel zoveel mogelijk grip op hun aanbod. Dat proberen ze te krijgen

---

⁷ Raad voor Cultuur, *De balans, de behoefte. Pleidooi voor een integraal, inclusief muziekbeleid*, november 2017.

⁸ Het Onderwijs en Cultuur Centrum Den Haag, momenteel in aanbouw op het Spuiplein, moet 4 instellingen op het gebied van dans en muziek huisvesten, en uitgroeien tot 'een plek waar professionals, studenten en amateurkunstenaars samenwerken aan een uitdagend en boeiend programma van dans en muziek'.

⁹ Onder de naam 'Smart Venue' creëert De Effenaar met artiesten, scholen en bedrijven innovatieve, high-tech experimenten op het gebied van o.a. virtual en augmented reality, full body scans, 3d printing en big data.

door een complex samenspel van relatiebeheer (veelal vanuit de programmeurs), ligging, status en identiteit. Want uiteraard wil iedereen zich verzekeren van het beste stuk taart.

Nu we - gedwongen door het vraagstuk rond de huisvesting - opnieuw moeten nadenken over De Oosterpoort, is het goed te kijken welke positie zij kan innemen. Is de huidige opzet optimaal? Of is er aanleiding te sleutelen aan het *concept*, zoals capaciteit, aanzien en inrichting? Kortom: halen we het voor Groningen 'beste stuk taart' binnen, of is er misschien meer te halen?

Vanuit deze gedachte hebben we de markt verkend. De uitkomst: Groningen doet het prima. We hebben een goede naam als het gaat om ons podiumbestel en muziekaanbod. Vera en Simplon worden genoemd om hun eigen sfeer en signatuur, het NNO heeft een uitstekende reputatie als klassiek én symfonisch pop-orkest, ESNS wordt door iedereen in de muziekindustrie genoemd als niet te missen event. We staan op de kaart als een 'stad die meedoet', nationaal zelfs in de top.

De Oosterpoort speelt hierin een voorname rol. Dat heeft te maken met de kansen van de stad als geheel ('splendid isolation'), maar ook met het netwerk van de programmeurs, de werkwijze van de organisatie (ontvangst artiesten e.d.), en de sfeer en akoestiek van het pand. Verslappen is geen optie: alleen al in Nederland zijn er veel kapers op de kust als het gaat om het trekken van publiek en acts. Andere podia, maar óók andere steden met cultuurambities. Zie alleen al de recente nieuw- of verbouw van (gesubsidieerde) podia in onder meer Arnhem, Zwolle, Nijmegen, Maastricht, Utrecht, Tilburg, Leeuwarden en Den Haag.

Al deze steden willen een zo aantrekkelijk mogelijke propositie vormen voor bookers en artiesten. Dat zijn immers de spelverdelers als het om liveconcerten gaat. Voor hen telt de verdien capaciteit, die groeit naarmate de zaal groter is. De kans op een grotere ticketverkoop betekent immers meer opbrengst voor de artiest. En in de regel komt het publiek vanzelf af op artiesten die het kaliber hebben om in grote zalen te kunnen spelen. Het is vooral zaak deze artiesten te kunnen *boeken*.

Op deze wijze heeft bijvoorbeeld Tilburg zich weer in de markt gezet. Het lokale poppodium 013 dreigde te worden ondergesneeuwd door TivoliVredenburg, dat door de nieuwe capaciteit extra aantrekkelijk dreigde te worden voor artiesten. Daarmee was de kans reëel dat deze artiesten 013 voortaan links zouden laten liggen. De sprong naar een grote zaal heeft 013 hiervoor behoed.

De Oosterpoort heeft nog voldoende krediet bij bookers en artiesten, maar moet al veel kansen aan zich voorbij laten. Acts die een grotere zaal vragen, laten Groningen links liggen. Ook biedt de huidige programmering van de Grote Zaal onvoldoende ruimte om alle acts die geschikt zijn voor de stad te kunnen binnenhalen. Probleem daarbij is de combinatie van klassiek en pop in één zaal. Dient het eerste genre vaak lang van tevoren te worden ingekocht, het tweede vraagt juist flexibiliteit om direct op de actuele tourplannen te kunnen inspringen. Ook is er sprake van een zichzelf versterkend effect: hoe minder (prominente) artiesten voor een podium kiezen, hoe meer navolging dit krijgt.

Succes als cultuurstad vraagt een zorgvuldige positionering van haar voornaamste muziekpodium. Hoe spelen we zo goed mogelijk in op de vraag én op de kansen die de markt nu en straks biedt? Hoe worden en blijven we interessant voor acts die in potentie geschikt zijn voor onze stad? Hoe kunnen we hier zoveel mogelijk publiek voor interesseren? Kortom: hoe stellen we onze positie als (inter)nationale cultuurstad veilig en kunnen we deze waar mogelijk versterken?

Pop

Allereerst lijkt er ruimte voor meer. Uit ons onderzoek blijkt dat de capaciteit van de Grote Zaal van De Oosterpoort (1.800 stapplaatsen) voor popmuziek onvoldoende aansluit op de kansen in de markt. 'Bookers' zien ruimte voor zo'n 3.000 stapplaatsen en geven aan genoeg acts te kunnen bieden die een zaal met deze omvang kunnen 'volspelen'. Zij zien dit als de beste propositie voor Groningen in het (inter)nationale popbestel. Als reden geven ze de volstrekt eigen plek die de stad hierin inneemt, met een groot en mogelijk nog verder te ontginnen achterland.

Daarbij is eigenheid cruciaal. Dat kan met een zaal van 3.000 - groter dan TivoliVredenburg en (als gesubsidieerd podium) slechts geëvenaard door 013. Om ook onderscheidend te zijn van het (hard)rockgerichte Tilburg, kan worden gekozen voor een warmere uitstraling (die een 'zachter' segment aanspreekt) én voor een iets grotere zaal (bijvoorbeeld van 3.200 of 3.500). Overigens wordt aangegeven dat 013 - ondanks de nodige overeenkomsten - veel meer in de periferie en daarmee in de concurrentiesfeer ligt van de Randstad (met name Utrecht en Amsterdam), wat bepaald voordelig voor Groningen is.

Ten tweede is het verstandig de popzaal verstelbaar in grootte te maken ('schaalbaar'). Lang niet alle acts krijgen 3.000 man op de been, terwijl ze wel graag voor een 'volle bak' spelen. Een schaalbare zaal kan dit garanderen en maakt het podium aantrekkelijker voor de sector. Veel artiesten werken met 'underplay': ze spelen in net te kleine zalen, zodat het bordje 'uitverkocht' op de deur kan hangen. Een schaalbare zaal kan altijd in deze vraag voorzien. Daarbij blijft de publieksopkomst een risico. Valt deze tegen, dan gaat dat bij een schaalbare zaal niet ten koste van de beleving en sfeer. Dat laatste betekent overigens wel dat de schaalbaarheid visuele kwaliteit moet hebben – in elk geval voldoende om geloofwaardig het gevoel van een 'uitverkochte zaal' te kunnen oproepen.

Het is voorts noodzaak een nieuwe popzaal te voorzien van goede techniek. Het toegenomen belang van liveoptredens stelt hoge eisen aan de kwaliteit van licht en geluid, en vooral aan de aanwezigheid van voorzieningen. Hoe meer kans op 'plug and play', des te aantrekkelijker de speelplek. Zelfs zalen met een kleinere capaciteit krijgen dan vaak de voorkeur boven 'speelhallen' zonder faciliteiten - óók als daarvoor meer kaarten kunnen worden verkocht. Dat heeft te maken met sfeer, maar vooral met logistiek (inhuur podium e.d.) en de forse extra kosten die hieruit voortvloeien.

Klassiek

Waar de belangstelling voor pop groeit, stagneert die voor klassiek. Dat laat zich bijvoorbeeld zien in het Haagse OCC, dat als thuishaven van het Residentie Orkest de capaciteit van de klassieke zaal in de nieuwe opzet terugschroeft (van 1.900 naar 1.500). Deze wens leeft ook bij De Oosterpoort en het NNO: zij zien, als het gaat om verdienmodel én sfeer, de meeste kans voor een zaal met zo'n 20 tot 25 procent minder zitplaatsen dan de Grote Zaal van De Oosterpoort nu heeft.

Voorwaarde blijft een goede akoestiek. Enkele jaren geleden maakte OPSB de keuze voor klassiek in te zetten op de top. De omvang van de klassieke programmering werd drastisch verminderd ten gunste van de kwaliteit. Kortom: aanzienlijk minder acts, maar wat resteert is van wereldklasse. Deze tactiek heeft gewerkt. Niet alleen is er sprake van een hoogwaardige *line-up*, ook wordt met een veel beperkter programma minstens zoveel publiek als voorheen op de been gebracht.

Deze 'topkwaliteit' komt alléén als de akoestiek op orde is - van levensbelang in de wereld van klassiek. De reputatie van podia valt of staat ermee. De kwaliteit van de huidige programmering

bewijst dat deze in De Oosterpoort voldoet. Dat moet zo blijven, en indien nodig, naar boven worden bijgesteld. Dat is lastig in een schaalbare, voor pop ingerichte ('versterkte') zaal voor 3.000 man. Kwaliteitshandhaving is derhalve het beste gediend met een eigen zaal voor klassiek. Dat wil zeggen: onversterkt en qua sfeer en omvang op maat voor dit doel. Het publiek vraagt ook andere beleving. Zie de horeca: drinkt men bij popmuziek graag tijdens het concert een biertje in de zaal (liefst daar te verkrijgen), bij klassiek wordt eerder in de pauze prijs gesteld op koffie in de foyer. Vooral in beleving bij klassiek schiet De Oosterpoort nu tekort, stelt LAgrou in haar rapport: 'Het gebouw van De Oosterpoort mist allure, in het bijzonder voor klassieke muziek'.¹⁰

Een zaal voor klassiek met minder stoelen betekent niet vanzelf een evenredig verkleining van het volume ten opzichte van de huidige Grote Zaal in De Oosterpoort. De zoektocht naar een optimale akoestiek heeft een eigen dynamiek, los van de publiekscapaciteit. Wel moet een aparte 'klassieke zaal' ook geschikt zijn voor andere activiteiten (multifunctioneel). Dat wil zeggen: voor de grote gezelschappen en de top van de amateurkunst, maar ook voor andersoortige programmering die aansluit bij de sfeer en de publiekscapaciteit (zoals 'onversterkte' pop).

Kleine zaal

Momenteel kent De Oosterpoort een Grote en een Kleine zaal. Vraag is wat de introductie van aparte zalen voor pop (3.000-3.500 sta) en klassiek (800-1.000 zit) betekent voor de Kleine zaal. Zoals ons overzicht van stedelijke podia (blz. 8) laat zien, neemt de Kleine zaal qua capaciteit een eigen plek in binnen de culturele keten. Zonder deze zaal zou 'het gat' tussen Vera (400 sta) en de Grote Zaal van De Oosterpoort (als eerstvolgende schakel) tamelijk groot zijn, met gevolgen voor de diversiteit van het aanbod en de doorgroeimogelijkheden van muzikaal talent.

Dit verandert niet met aparte zalen voor pop en klassiek: ook dan is er zonder Kleine zaal sprake van een 'gat'. Voorts is het aanbod van de Kleine zaal niet goed elders onder te brengen: andere 'venues' in de stad zijn te klein of hebben een andere signatuur (bijvoorbeeld 'underground'), en eventueel nieuwe zalen voor pop en klassiek zijn weer te groot. Gezien de eigenheid van omvang (450 zit, 750 sta) en aanbod (o.a. wereldmuziek, jazz, opkomend talent) lijkt handhaving van de Kleine zaal - ook in een nieuwe constellatie - dan ook de beste optie.

Festivals

Vaak wordt gesproken van een 'toenemende festivalisering'. Het aantal festivals in ons land groeit, zowel binnen als buiten (in Groningen bijvoorbeeld in het Stadspark), inderdaad fors¹¹. In bijna 70% van de gevallen betreft het muziekfestivals, met dance en pop als grootste genres. Oorzaak is volgens de Raad voor Cultuur de toenemende 'beleveniscultuur': een verlangen naar onderdompeling en intense ervaringen, die zich vertaalt in een baaiert aan activiteiten in één bezoek of evenement¹².

De Oosterpoort onderscheidt zich met eigen festivals (ESNS voorop) die bijdragen aan de reputatie van het muziekpodium én van de stad en regio. Dat maakt De Oosterpoort aantrekkelijk voor het publiek, maar óók voor concertpromotors. Festivals zijn immers 'eigen producties', waarop talent kan

---

¹⁰ LAgrou, *Onderzoek podiumkunsten*, blz. 34

¹¹ Zie bijvoorbeeld de Festivalmonitor (<http://www.respons.nl/uploads/Factsheet-Festival-Monitor.pdf>), die in 2016 934 festivals telde in Nederland met een totaal van 26,7 miljoen bezoekers, een toename van 12 procent ten opzichte van 2015.

¹² Raad voor Cultuur, *De Cultuurverkenning. Ontwikkelingen en trends in het culturele leven in Nederland*, Den Haag, juni 2014, blz. 33

worden geïntroduceerd of verder gebracht. Dat versterkt de onderhandelingspositie bij 'bookers' aanzienlijk, wat een belangrijke spin-off kan hebben voor de reguliere programmering.

De toename van (het belang van) festivals is dan ook een factor voor een nieuw muziekcentrum. Het goed onder dak kunnen brengen van festivals draagt bij aan de toekomstbestendigheid. Het gaat om sterke eigen merken met (inter)nationale uitstraling, die de aantrekkingskracht voor publiek en professionals verhogen, en uiting geven aan een ontwikkeling in vrijetijdbeleving die toekomst heeft. Daar komt bij dat naar verwachting de buitenfestivals door de ervaren geluidsoverlast steeds meer onder druk komen te staan. Gevolg: méér kansen voor inpannige festivals.

Overige programmering en functies

Hoewel veruit de hoofdmoot, brengt De Oosterpoort meer dan alleen muziek. In principe is elke vorm van podiumkunst denkbaar, zoals het huidige programma ook laat zien. Zo biedt de locatie op zijn tijd genres als dans, cabaret, jeugdtheater of amateurkunst. Nadenken over nieuwe huisvesting vraagt ook nadenken over of er meer mogelijk is of moet zijn dan de standaardprogrammering. Als stad hebben we immers meer ambities dan alleen op het gebied van pop en klassiek.

Zoals in onze cultuurnota is te lezen, zien we grenzen graag overschreden. Cross-overs in en vanuit de kunst kunnen interessante uitkomsten bieden, traditionele stellingen mogen worden verlaten. Podia moeten hierin liefst kunnen meegaan. Club Guy & Roni wil niet langer alleen in de schouwburg dansen - integendeel (zie de voorstelling Naked Lunch, in première in De Oosterpoort). Een nieuw muziekcentrum moet kortom de functionaliteit hebben om meer te zijn dan alléén muziekcentrum.

Amateurkunst

Neem de amateurkunst. Een (beperkt) aantal verenigingen (zoals Toonkunstkoor Bekker of Gruno's Postharmonie) kan vanwege hun omvang voor optredens vrijwel alleen terecht in De Oosterpoort. Veel kleinere verenigingen zouden dit op z'n tijd ook wel willen, vanwege de allure van de locatie. Dat is binnen de huidige constellatie lastig, door de beperkte zaalruimte en de hoge kosten voor het amateurveld en/of De Oosterpoort. Een nieuw muziekcentrum kan hiertoe meer ruimte bieden, bijvoorbeeld met of als een 'stadspodium'.

Talentontwikkeling

Onze cultuurnota (titel: 'Cultuurstad Groningen - City of Talent') heeft veel aandacht voor talentontwikkeling. Uiteraard is hierin een belangrijke rol voor De Oosterpoort weggelegd. OPSB richt zich onder de noemer 'Top&Lab' zowel op topkwaliteit als opkomend talent. Dat wil niet zeggen dat zij het middensegment negeert. Maar in de praktijk regelt vraag en aanbod op dit terrein zich goeddeels zelf, wat OPSB de kans geeft gericht energie voor 'Top&Lab' vrij te maken.

Talentontwikkeling gaat om zaken als scouten, begeleiden en faciliteren, om talent inhoudelijk en organisatorisch een stap verder te helpen. Voor klassiek zijn hierin belangrijke rollen weggelegd voor bijvoorbeeld Vrijdag, het Haydn Jeugd Strijkorkest, het NNO, en natuurlijk het Prins Claus Conservatorium. Talentontwikkeling rond pop speelt zich goeddeels af in het particuliere circuit (o.a. horeca), en - zeker als het gaat om scouten en begeleiden - bij Vrijdag, Simplon en Vera.

De Oosterpoort is scoutend als het gaat om genres die bij de voornoemde podia niet aan bod komen, maar bovenal faciliterend. Uitgangspunt daarbij is dat artiesten tot bloei komen op een podium dat past bij de fase in hun carrière waarin ze zich bevinden. Zo kunnen ze letterlijk en figuurlijk groeien - in de juiste omstandigheden met het juiste publiek. Via deze 'doorlopende leerlijn' kunnen artiesten

op de diverse podia van De Oosterpoort verdere stappen zetten na optredens in bijvoorbeeld Vera, Simplon, Noorderzon, ESNS of het Bevrijdingsfestival. Programmeurs van De Oosterpoort zijn ook intensief betrokken bij de programmering van vooral de laatste drie evenementen.

Om de talentontwikkeling van popmuziek in Noord- Nederland verder vorm te geven is, met ESNS als aanjager, het samenwerkingsverband Hit the North opgericht. Een 'nieuwe Oosterpoort' kan hierin een (grotere) rol innemen die aansluit op het grote geheel en de talentontwikkeling in het noorden verder stimuleert. Dat kan met voorzieningen en/of programma's die aanvullend zijn op bijvoorbeeld Vera en Simplon, en samen met (dergelijke spelers uit) de culturele keten worden vormgegeven of ingevuld. Maar ook door talentontwikkeling breder te trekken: podia vragen immers meer dan alleen artiesten. Nu al is er een tekort aan goed opgeleide koks en podiumtechnici. Ook blijven facilitair medewerkers en programmeurs hard nodig. Een 'nieuwe Oosterpoort' biedt bij uitstek kans hiertoe zinvolle verbindingen aan te gaan met opleidingen als het Noorderpoort, het Alfacollege, de Hanzehogeschool en Stenden. Als prominent podium kampt zij zelf immers ook met dit dreigende personeelstekort.

Een interessante verbinding is verder Up North, talentontwikkelingstraject voor jonge noordelijke cultuurmakers en een initiatief van de Popfabryk, Urban House Groningen en Garage TDI. Er wordt nauw samengewerkt met Friesland Pop, POPGroningen, Kunst & Cultuur Drenthe en Keunstwerk. Up North kiest bewust voor een mix van organisaties die zich op het diffuse snijvlak van amateurkunst en de professionele kunsten bewegen. Dit omdat de nieuwe generatie cultuurmakers veelal autodidact is met een sterk gevoel van autonomie en authenticiteit, en dus vaak een andere route volgt, buiten de gebaande (onderwijs)paden om. Het idee achter Up North is jonge talentvolle cultuurmakers zo vroeg mogelijk op te pikken, te ondersteunen en te stimuleren in hun ontwikkeling naar een hoger en – wellicht, maar niet perse - een professioneel niveau. Up North stelt jonge cultuurmakers in staat kleine en experimentele producties te ontwikkelen vanuit meerdere invalshoeken en kunstdisciplines, als een 'noordelijk multidisciplinair cultuurlaboratorium'.

Educatie

Een nieuwe locatie kan meer werk maken van educatie. Ondanks inspanningen (zo is OPSB initiatiefnemer van het cultuurmenu voor de podiumkunsten) kan dit nog verder worden uitgewerkt, bijvoorbeeld door een meer integrale samenwerking van de muziek- en podiumketen. Gezien het belang van cultuureducatie, zou dit een vanzelfsprekende pijler moeten zijn van een nieuwe setting. Daarbij mag educatie breed worden opgevat. Dat wil zeggen: voor zowel kinderen als volwassenen.

Dagprogrammering

Het overdag aantrekkelijk houden van de locatie is een voorname uitdaging. Voor een podium dat vooral in de avonduren programmeert, is dit niet vanzelfsprekend - een gemis voor een voorziening met zo'n prominente plek in onze stedelijke en culturele infrastructuur. Podia in het hele land worstelen en experimenteren hiermee. Opties kunnen zijn overdag programmeren voor specifieke doelgroepen (zoals ouderen), het implementeren van nieuwe programma's (zoals rond VR en *gaming*), het incorporeren van functies (zoals opleidingen, een sporthal, een expositieruimte of een opnamestudio), het verhuren of anders inzetten van ruimtes (zoals kleedkamers of oefenruimtes) of het realiseren van levendige horeca. Het laatste is een succes bij TivoliVredenburg, wat ook is te danken aan de centrale ligging in de binnenstad. Voor dagprogrammering kan overigens ook worden gelezen 'zomerprogrammering': nu liggen veel podia buiten het seizoen vrijwel stil.

Idealiter komen al deze functies en kansen samen in een nieuw muziekcentrum. Een mooi voorbeeld is het eerder genoemde OCC, in aanbouw in Den Haag, dat zichzelf profileert als 'een publiek domein met daarbinnen culturele functies' en 'letterlijk en figuurlijk een podium van en voor de stad'.¹³ Het OCC moet als verlengstuk van de openbare ruimte de hele dag leven vertonen als cultureel knooppunt voor professionals, studenten, amateurs en stadsbewoners. Een opzet die zowel is terug te vinden in de inhoud als de architectuur. Mogelijk kunnen ook andere cultuurmakers uit Groningen, bijvoorbeeld uit disciplines als letteren of beeldende kunst, een rol spelen in het overdag levendig houden van 'een nieuwe Oosterpoort'. Van belang vinden we daarbij wel dat geen concessies hoeven te worden gedaan aan de kwaliteit van het hoofddoel: een hoogwaardig muziekpodium bieden. Om die reden zien wij bijvoorbeeld de combinatie met een sportfunctie (zoals Martiniplaza) minder voor de hand liggen. De kans is zeer aanwezig dat dit nadelig uitpakt voor de kwaliteit van de zalen en de programmering, bijvoorbeeld als het gaat om akoestiek, allure of changeren.

Omgeving

Meer zijn dan een podium kan ook betekenen 'kijken buiten de eigen voordeur'. Zoals naar de wijk waarin het gebouw staat of mogelijk interessante burens. In beginsel zien wij een podium als De Oosterpoort vooral als toegevoegde waarde voor een levendige (binnen)stad. Voor ons prevaleert de functie voor Groningen als geheel boven de waarde die een muziekcentrum van dit kaliber kan hebben op bijvoorbeeld wijkniveau. Uiteraard kan een nieuw in te vullen muziekcentrum niet los worden gezien van stadsontwikkeling. Als basisvoorziening met (inter)nationale uitstraling is een zorgvuldige keuze voor locatie en architectuur van groot belang. Zeker een nieuw podium met een grote popzaal en een aparte zaal voor klassiek kan veel doen voor het stedelijk profiel (denk aan het Groninger Museum), waarbij voorziening en omgeving elkaar kunnen versterken.

Dat geldt evenzeer voor potentiële burens of 'medehuuders'. De inpandige toevoeging van het NNO zien wij als een niet te missen kans, evenals de nabijheid van het conservatorium. Andere 'muzikale toevoegingen' zijn een optie, maar wij zien bijvoorbeeld geen urgente vraag naar extra oefenruimte. Ook geldt daarvoor hetzelfde als voor 'start-ups': gezien de draagkracht van de gemiddelde gebruiker mag niet worden verwacht dat deze functie bijdraagt aan de totale business-case van een eventueel nieuw te ontwikkelen muziekpodium.

Uiteraard is interactie met de directe omgeving een belangrijke 'plus'. Bijvoorbeeld met een sector of bedrijfstak (zie De Effenaar in Eindhoven en de omliggende tech-industrie), met de cultuursector zelf (zoals stadsgezelschap NNT/Club Guy&Roni) of met de creatieve industrie. Voorwaarde is wel dat de ene partij niet uitsluitend wordt ingezet om de andere glans te geven: beide moeten elkaar daadwerkelijk versterken, en de uitkomst moet meer zijn dan de som der delen.

Betekenis in de regio

In tegenstelling tot de andere stedelijke cultuuraanbieders (zoals Noorderlicht, NNO, ESNS, NNT/Club Guy&Roni) is OPSB een gemeentelijke instelling. Zij wordt niet door andere overheden gefinancierd en behoort zelfs tot de gemeentelijke organisatie. Dat wil niet zeggen dat zij geen functie in de regio heeft of kan hebben. Dat begint er al mee dat De Oosterpoort en Stadsschouwburg thuisbases zijn van het noordelijke, (inter)nationaal opererende NNT/Club Guy&Roni en Eurosonic Noorderslag.

---

¹³ Stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag, *Voorlopig bedrijfsplan OCC 2021*, Den Haag, 5 oktober 2017, blz. 18

Zoals onderzoek steeds laat zien, is (de kwaliteit van) het culturele bestel een belangrijke factor in de aantrekkingskracht van een regio. Het trekt nieuwe bewoners (die zelfs als ze er geen gebruik van maken liever op een plek met cultuuraanbod wonen) aan, en - in hun kielzog - het bedrijfsleven. De Atlas van Gemeenten becijferde de maatschappelijke waarde van het cultuuraanbod in Groningen op 340 miljoen euro (waarvan de podiumkunsten tenminste 239 miljoen voor rekening nemen), wat neerkomt op een jaarlijkse welvaartswinst van 17 miljoen euro¹⁴.

Uitgangspunt voor de Grote Zaal van De Oosterpoort is een bovenregionale programmering. Het aanbod moet aantrekkelijk zijn voor publiek van buiten de regio. Kortom: artiesten van het kaliber 'Randstad' waarvoor men bereid is te reizen. Uitbreiding van de Grote Zaal versterkt dit: meer (en) grote(re) namen komen dichterbij. Dat heeft een inhoudelijke spin-off voor de regio (namelijk aantrekkelijker programma), maar vooral een economische. De praktijk (bijvoorbeeld bij ESNS) wijst uit dat juist het publiek dat van ver komt, hier geld uitgeeft (zoals voor een diner of overnachting).

Vanzelfsprekend betekent een nieuw muziekcentrum met een aanmerkelijk grotere opzet ook meer werkgelegenheid. Niet alleen intern (technici, horecapersoneel, e.d.) maar ook extern. Een podium als De Oosterpoort werkt immers met een grote ring van partners en leveranciers, van drankhandel tot posterplakkers. Voorts draagt een cultuurvoorziening van dit kaliber bij aan het vestigingsklimaat. Zo is het besluit van Google om een datacentrum in Groningen te vestigen mede ingegeven door de aantrekkelijkheid van de stad Groningen voor het potentiële personeel.

Martiniplaza

In 2016 verrichtte LAGroup onderzoek naar de toekomst van Martiniplaza. Volgens LAGroup is er een duidelijk toekomstperspectief en kan de huidige activiteitenmix overeind blijven. Wel moet de focus meer op de zakelijke markt liggen. Daarbij gaat het niet alleen om zakelijke evenementen, maar ook om de groeiende markt voor *business to business* bij culturele en sportevenementen. Om deze markt beter te bedienen, wordt op korte termijn geïnvesteerd in de uitstraling en commerciële mogelijkheden van Martiniplaza. Het gaat om de entrees, horeca en commerciële ruimtes.

Voor de lange termijn onderzoekt Martiniplaza samen met onze gemeente de mogelijkheden voor een nieuwe, hoogwaardige multifunctionele hal ter vervanging van de huidige, verouderde Expohal. Dit om zakelijke evenementen met meer allure te kunnen organiseren, maar ook om Martiniplaza te versterken als topsportaccommodatie. Een tweede grote hal biedt meer mogelijkheden voor grotere topsportevenementen, en vergemakkelijkt het inplannen van alle wedstrijden van Donar.

Een nieuwe grotere hal zou nog grotere concerten of dance-events kunnen faciliteren, met meer dan 5.500 bezoekers. De vraag is of hier een markt voor is. Signalen van 'bookers' wijzen erop dat de markt voor concerten met meer dan 5.500 bezoekers in Noord-Nederland zeer beperkt is (zie ook de latere paragraaf over Ziggo Dôme). Wij zien *vanuit de muziekmarkt* dan ook geen noodzaak om in Martiniplaza een hal met meer capaciteit te realiseren.

Vera/Simplon

De Groninger popketen biedt een grote verscheidenheid aan podia, muziekaanbod en publieksgroepen. Deze kracht vertegenwoordigt tegelijk een wankel evenwicht. Met goed geoutilleerde zalen kan een 'nieuwe Oosterpoort' een groter deel van de muziekmarkt opeisen. De

---

¹⁴ Marlet e.a., *Het belang van Cultuurstad Groningen*, blz.7

raad van Toezicht van Vera spreekt hierover haar zorg uit. Zij vreest 'overbevolking' op de toch al krappe markt voor stedelijke poppodia, waarbij zalen dreigen elkaar te gaan 'leegeten'.¹⁵

Ook hebben Simplon en Vera te lijden van een ontwikkeling die al jaren opgang maakt: gerenommeerde bands doen minder vaak de regio aan (maar alleen Amsterdam) of hebben exclusiviteitsdeals met festivals. Daar bovenop komt het alsmaar uitdijende festivalseizoen, dat inmiddels loopt van april tot november. Festivals hebben ook nog eens een prijsopdrijvend effect. Acts stoten bovendien sneller door naar grotere zalen als De Oosterpoort. Dat verstoort de balans waarbij grotere acts die binnen het profiel van Vera of Simplon passen, het boeken van onbekend talent (deels) bekostigen. Het risicovol programmeren van afwijkende en beginnende, talentvolle acts die een kleiner publiek trekken, is daardoor onder druk komen te staan.

Simplon en Vera zijn daarentegen sterke merken, die juist door hun identiteit bijdragen aan het stedelijk cultuurprofiel (LAGroup: 'small is beautiful'). Het (meer) centraliseren van de popmuziek in één groot muziekcentrum, bijvoorbeeld door het hierin onderbrengen van Simplon en Vera of ruimte te bieden aan een soortgelijke programmering, kan hieraan afbreuk doen. Los van de haalbaarheid (zo vereist Vera instemming van de leden) is er kans op 'waardevermindering' als het gaat om historie, achterban en 'umwelt' (zie de specifieke start-up omgeving van Simplon).

Wel is er bij een eventuele uitbreiding van de programmering in een 'nieuwe Oosterpoort' kans op een groter 'grijs gebied' (segment dat op meerdere podia past) met Vera en Simplon (en bijvoorbeeld het Grand). Afstemming in de programmering wordt dan nóg belangrijker, niet alleen om onderlinge concurrentie te voorkomen, maar ook om zorg te dragen voor een zo goed mogelijke programmering vanuit stedelijk oogpunt. Daarbij geldt: elke act op de plek die het best past.

Grand Theatre

Interactie met OPSB is er voor het Grand Theatre in de eerste plaats met de Stadsschouwburg. Het zwaartepunt ligt immers bij theater, al is het traditionele schouwburgaanbod gezien de 'grenzen die vervagen' in toenemende mate op andere plekken - zoals De Oosterpoort - te zien. Vooral op het gebied van het vlakke vloertheater lijkt er soms sprake van overlap. Dit is gezien de markt (OPSB kan hogere uitkoopsommen betalen) onvermijdelijk, maar we zien Het Grand als dé voorziening voor het vlakke vloertheater in onze stad – nu en in de toekomst.

We zien het Grand vanwege de omvang en centrale plek ook als aangewezen partij om de opdracht aan het voormalige Kruithuis te vervullen. Dat betekent naast vlakke vloertheater voldoende ruimte voor jeugdtheater, zowel in de schoolvakanties als reguliere programmering. Dat vraagt nu en straks heldere afspraken en verwachtingen, ook om de relatie met OPSB zo goed mogelijk vorm te geven. De eigen profilering van het Grand is - net als bij Vera en Simplon - een belangrijke bijdrage aan het onderscheidend vermogen van de Groninger culturele keten.

Vrijdag

Vrijdag werkt aan de vernieuwing van het aanbod. Zij onderzoekt daarvoor welke rol haar het beste past in de Groninger samenleving als het gaat om het vervullen van maatschappelijke doelen. Vrijdag wil zich meer richten op cultuur in de wijken, evenals op doelgroepen die uit zichzelf minder snel met

---

¹⁵ Vereniging Vera, *Jaarstukken 2017*, Groningen 26 maart 2018, blz.2

cultuur in aanraking komen. Voorts wil zij meer maatgericht werken op de eigen locaties, om ook op het gebied van amateurkunst zo goed mogelijk bij te dragen aan talentontwikkeling.

Sinds het ontstaan van Vrijdag is er de wens tot centrale huisvesting in de binnenstad. Er zijn plannen voor uitbreiding van de vestiging aan de St. Jansstraat (voormalige Muziekschool) als vervanging van de drie huidige locaties. Inbegrepen zijn twee zalen voor ongeveer 100 man. Presentaties van amateurkunst die een grotere zaal vragen, moeten onderdak vinden in bijvoorbeeld kerken, het Grand Theatre of De Oosterpoort. Vrijdag ziet voorts kans op verbinding met OSPB door de ontwikkeling van zomerprogrammering (zoals grootschalige amateurproducties) en niche-festivals (zoals het Hindoefestival in Den Haag).

3.3. Overige stakeholders

NNO

Het NNO heeft behoefte aan een zaal die specifiek geschikt is voor klassieke muziek. De huidige Grote Zaal is ooit gebouwd voor klassiek en voldoet als enige Noordelijke zaal aan de kwaliteitseisen van het NNO. Een nieuwe zaal voor klassiek zal minstens van dezelfde kwaliteit moeten zijn. Mee blijven doen in de (inter)nationale top vraagt immers het beste als het gaat om akoestiek, techniek en representativiteit.

Zoals gezegd, is een brede belangstelling voor klassieke muziek niet vanzelfsprekend. Het NNO geeft aan dat de huidige zaalcapaciteit (1.200 zitplaatsen) aan de ruime kant is. Een optimaal gebruik kan volgens haar met minder plekken toe. Voor 'populaire uitvoeringen' (als pop en dance) blijft het NNO graag gebruik maken van een 'popzaal'. Niet alleen vanwege de bijbehorende techniek en akoestiek, maar óók omdat hiervoor meer publiek op de been is te brengen.

Het NNO speelt én oefent in De Oosterpoort. Zij gebruikt hiervoor liefst de zaal waarin zij optreedt, om zo vertrouwd mogelijk te zijn met de akoestiek. Een overweging kan zijn het realiseren van een aanvullende repetitieruimte, bijvoorbeeld in een kleinere, multifunctionele zaal. Voordeel is dat de 'klassieke zaal' dan beschikbaar is voor andere activiteiten, wat bijdraagt aan de business case. Nadeel is dat een ruimte geschikt maken voor repetities een behoorlijke investering vraagt.

Voor de toegankelijkheid - extra van belang bij klassieke muziek - bepleit het NNO een locatie in of grenzend aan de binnenstad. Te ver uit het centrum verhoogt mogelijk de drempel voor (nieuw) publiek. Een optie is het orkest letterlijk zichtbaar te maken: zo is het Gelders Orkest bij optredens én repetities in haar thuisbasis Arnhem van buitenaf te zien, omdat het podium in muziekcentrum Musis is voorzien van een grote glazen wand. Het orkest staat zo altijd in verbinding met de stad.

De positie van het NNO als rijksgesubsidieerd BIS-gezelschap vraagt speciale aandacht voor de huisvesting. Het niet goed 'onderdak brengen' van het orkest kan gevolgen hebben voor de BIS-plek en voor de stad Groningen als thuisbasis van het NNO. Wel kan de huisvesting van het NNO als landsdelig orkest worden opgevat als een 'noordelijke verantwoordelijkheid': deze kan kortom (net als het goed onderbrengen van ESNS) uitnodigen tot de betrokkenheid van collega-overheden.

ESNS

De positie van ESNS in relatie tot een nieuw muziekcentrum vraagt eveneens bijzondere aandacht. Ook hier geldt: wordt onvoldoende in adequate huisvesting voorzien, dan kan dit gevolgen hebben voor Groningen als standplaats. ESNS geeft overigens, ook bij eventueel lonken van andere steden,

aan de band met Groningen en De Oosterpoort als 'onlosmakelijk en essentieel' te zien. Zij is ook zonder meer bereid zich bij goede huisvesting duurzaam aan de stad te verbinden.

Het succes van ESNS schuilt in een aantal elementen. Waarborging hiervan ziet de organisatie als noodzaak voor haar voortbestaan. Ten eerste een directe verbinding van de festivallocatie met de binnenstad. Dit zorgt voor overzicht, óók als het weer slecht is, nogal eens het geval door de - overigens zwaarbevochten - plek op de festivalkalender bij aanvang van het jaar. Ten tweede de 'weidse', veelal gelijkvloerse opzet van De Oosterpoort. Deze biedt goede gelegenheid tot informeel ontmoeten, wat bij soortgelijke evenementen elders veel minder het geval is. En ten derde de mogelijkheid tot multifunctioneel gebruik van De Oosterpoort. Foyers zijn met elkaar verbonden, maar kunnen toch apart worden ingezet zonder de andere delen te storen. Ruimtes als de kantine zijn om te bouwen tot stages, waarvan ESNS er zo'n 12 nodig heeft. Overigens is de organisatie van ESNS door het jaar heen gehuisvest in het voormalige ANWB-pand, waarvan zij zowel de ligging naast De Oosterpoort prijst als de grootte (handig voor de omvangrijke crew rond het festival).

Prins Claus Conservatorium

Dit voorjaar opende een vernieuwd PCC. Het conservatorium is in een nieuw jasje gestoken en voorzien van een flinke uitbreiding, met een publieke presentatieruimte voor de studenten. De plannen hiertoe dateren van vóór het onderzoek naar de staat van De Oosterpoort en gingen uit van een duurzame interactie met De Oosterpoort op de huidige locatie. Een mogelijk vertrek van De Oosterpoort naar een andere plek in de stad valt het PCC dan ook 'rauw op het dak': zij zag de eigen uitbreiding (terecht) als investering in een gezamenlijke toekomst met De Oosterpoort.

Hoewel het PCC zelf voldoende repetitieruimte heeft (en De Oosterpoort hiervoor ook te duur acht), is de fysieke nabijheid van hét stedelijke podium voor pop en klassiek (ook als huis van het NNO) een belangrijke meerwaarde. De driehoek die zij vormt met Oosterpoort en NNO is, vooral op het gebied van klassiek, een fundament van de culturele keten. Het PCC ziet hierin zelf nog ruimte voor uitbouw en intensivering, en wil hierin verder (blijven) investeren met NNO en OPSB.

Ook wij zien de clustering van PCC, NNO en Oosterpoort als een belangrijke plus voor de stad. Fysieke nabijheid van het PCC blijft gewenst, ook in een nieuwe opzet van De Oosterpoort. Daarbij kan het PCC bijdragen aan zowel (wederzijdse) inhoudelijke versterking als de levendigheid. Zie het OCC in Den Haag: daar is bewust gekozen voor integratie van het conservatorium met de podia, inclusief gezamenlijke entree. Zo zit er letterlijk en figuurlijk de hele dag 'muziek' in het gebouw, door de aanwezigheid en activiteiten van de conservatoriumstudenten.

3.4 Verdere podia

Groningen kent een levendig en fijnmazig popcircuit buiten de reguliere gesubsidieerde popsector om, ooit ontstaan door de regel dat een horecagelegenheid mocht openblijven als er livemuziek was. Veel kroegen en clubs maakten hier dankbaar gebruik van, met als gevolg dat er voor (beginnende) bands legio speelmogelijkheden in de stad waren - en nog steeds zijn.

Met de opkomst van culturele broedplaatsen in oude en in onbruik geraakte fabrieken, silo's en scholen nam het aantal potentiële poplocaties en oefenruimtes sterk toe. Zelfs zodanig, dat culturele ondernemers als Paradigm, EM2 en Kadepop kans zagen zich tot commerciële aanbieders van popmuziek te ontwikkelen. Kortom: zonder exploitatiesubsidie en goeddeels met eigen financiering.

Naar verwachting zet deze trend zich de komende jaren voort. Dat zal in Groningen vooral op het Suikerunieterrein zijn, in 2009 door onze gemeente voor een periode van vijftien jaar opgesteld voor dergelijke initiatieven. Inmiddels telt het terrein meerdere binnen- en buitenpodia en meerdaagse festivals. Aangezien het Suikerunieterrein en andere broedplaatslocaties dichtbij de stad liggen en op het Suikerunieterrein zelfs woningen zullen worden gebouwd, is de uitdaging voor de komende jaren een balans te vinden tussen het groeiend aantal culturele initiatieven op de diverse broedplaatsen in de stad en de ervaren (geluids-)overlast van omwonenden.

USVA

Als niet gemeentelijk ondersteund podium noemen we de USVA vanwege nieuwbouwplannen die raken aan het gesubsidieerde aanbod. De USVA, thans gehuisvest aan de Munnekeholm, biedt als onderdeel van de RuG cultureel aanbod voor studenten, waaronder evenementen, cursussen en podiumprogrammering. Er zijn plannen voor een nieuw onderkomen in het Ebbingekwartier, op te leveren medio 2021. Daarin wordt de theaterzaal uitgebreid van 100 naar 200 man, en krijgt de programmering een bredere scope.

In de nieuwe constellatie wil de USVA zich meer profileren als ontmoetingsplek voor studenten en Stadgers, met bijpassende podiumprogrammering. Hoewel jongeren de voornaamste doelgroep blijven, moet het publiek de studentenpopulatie overstijgen. Zo wil de USVA zich meer richten op opkomend cabarettalent, in vroeger tijden te zien in het Kruithuis. Mogelijk kan de nieuwe zaal vanwege de dubbele capaciteit ten opzichte van Vrijdag ook een (grotere) rol gaan spelen bij de presentatie van amateurkunst.

Concerthal/Drafbaan

Gezien onze inventarisatie van kansen is het goed te kijken of er nog rek zit in de 'top' van onze podiumketen. Is er ruimte voor concerten en/of podia die méér publiek trekken dan Martiniplaza in zijn huidige vorm aankan? Te denken valt aan megaconcerthallen als het Klokgebouw (10.000) in Eindhoven, Ahoy (15.000) in Rotterdam of de Ziggo Dome (17.000) in Amsterdam. Groningen heeft immers door zijn 'splendid isolation' een eigen, relatief groot achterland.

Een concertlocatie met een dergelijke capaciteit vraagt echter bovenal acts die de zaal vol krijgen. Dat segment is beperkt en heeft een sterke voorkeur voor Amsterdam - niet alleen vanwege de ligging, maar ook vanwege de 'branding' (een tourshirt met 'Parijs-Londen-Groningen' wordt simpelweg minder interessant geacht). Onze conclusie is dan ook dat een concerthal van deze omvang niet levensvatbaar is in Groningen. Mocht een dergelijk initiatief zich desondanks aandienen, dan zullen we zeer kritisch moeten kijken naar de business case, inclusief onafhankelijke toetsing.

Meer potentie biedt De Drafbaan. Deze heeft in het verleden zijn waarde als concertlocatie bewezen met Tina Turner en de Rolling Stones. Met een capaciteit van zo'n 60.000 man kan deze plek opnieuw van betekenis zijn, mits zij hiervoor facilitair op orde wordt gemaakt. In dat geval kan de Drafbaan een aanvulling zijn op het tamelijke exclusieve bestand van zeer grootschalige locaties in ons land. Denk aan Het Goffertpark in Nijmegen, dat de afgelopen jaren concerten bracht van onder meer Bruce Springsteen, Robbie Williams en Guns n' Roses.

4. Conclusie en advies

Onvoorziene omstandigheden brachten aan het licht dat we met De Oosterpoort in zijn huidige vorm niet de toekomst in kunnen. Nadenken over een duurzaam alternatief vraagt nadenken over opties, kansen en ontwikkelingen die recht doen aan de ambities die we hebben als cultuurstad. In dit hoofdstuk komen we op basis van de voorgaande inventarisaties tot beleidsmatig advies.

4.1 Conclusie

In algemene zin kunnen we vaststellen dat ‘meegaan in de vaart der volkeren’ een nieuwe visie op De Oosterpoort vraagt. Geven we een opvolger niet vorm volgens de eisen van de markt (nu én straks), dan verliezen we mogelijk de aansluiting bij de landelijke top. Vooral voor popmuziek is er een kans ‘de boot te missen’. Nu al moet De Oosterpoort een aanzienlijk deel van de programmering aan zich voorbij laten gaan omdat de Grote Zaal te klein is of al vol geprogrammeerd. Het moment nadert waarop ‘bookers’ Groningen hierdoor minder interessant vinden als speelplek voor hun artiesten.

De positie van Groningen als cultuurstad is sterk, zeker als het gaat om muziek. Onderhoud is echter noodzakelijk. Ook andere steden investeren hier in, soms met opvallend succes. Zo zette O13 zich met de sprong naar een zaal voor 3.000 man weer op de kaart, waar de komst van TivoliVredenburg in Utrecht eerder de doodsteek voor Tilburgse poppodium leek. Zo werd een nieuwe ‘range’ van artiesten aangeboord, van het kaliber dat vanzelf publiek op de been brengt.

Behoud van onze top 5 positie als cultuurstad is het best gediend met een muziekcentrum dat vanuit een onderscheidend vermogen zo goed mogelijk inspeelt op (positieve én negatieve) ontwikkelingen en kansen in de markt. In dat licht komen we tot de volgende conclusies:

1. Er is ruimte voor een grotere popzaal

Signalen uit de markt geven aan dat uitbreiding van de popzaal de beste uitgangspositie biedt in het (inter)nationale popbestel. Een capaciteit van 3.000 tot 3.500 wordt als meest kansrijke optie gezien voor een onderscheidend profiel en zo profijtelijk mogelijke mix van acts en publieksbereik. Daarbij moet de zaal schaalbaar zijn voor maatwerk in de programmering. Voorts moeten licht en geluid van topkwaliteit zijn, met de mogelijkheid tot ‘plug and play’. Met een specifieke aankleding kan gericht worden geprogrammeerd binnen een bepaald segment om het eigen profiel verder te versterken.

Een risico van een grotere, goed geoutilleerde popzaal is dat programmering wordt ‘weggezogen’ bij Martiniplaza. Bookers geven aan dat ze liever meerdere edities van een concert verzorgen in een wat kleinere zaal met goede voorzieningen dan één concert in een grote ‘kale’ hal. Dat zit in de sfeer, maar vooral in de kosten die het inrichten van zo’n hal met zich meebrengen. Overigens blijven er acts die juist graag met een eigen decor en podium toeren en daarvoor een ‘lege hal’ prefereren.

2. Een grotere popzaal vraagt nadenken over klassiek

Een grote, speciaal hiertoe ingerichte (versterkte) zaal voor pop vergroot de kloof met de gewenste omstandigheden voor klassiek. Niet alleen kan de publiekscapaciteit hiervoor verkleind, ook vraagt een (onversterkte) zaal voor klassiek een eigen sfeer en akoestiek. Dat biedt de meeste kans op een duurzame hoogwaardige programmering en dient optimaal het belang van het NNO, óók als BIS-gezelschap. Dat geldt ook voor het opnemen van de NNO-kantoren in een nieuwe opzet.

De keuze voor aparte zalen voor pop en klassiek, met een aanmerkelijk grotere popzaal, is ingrijpend. Er zijn gevolgen in financiële zin (investering en exploitatie) en voor de omvang van het pand (volume en 'footprint'). Een mogelijkheid is de zalen los van elkaar in de stad te plaatsen. Daarmee neemt het aantal beschikbare locaties, vooral in de binnenstad, aanzienlijk toe. Het nadeel toont zich vooral in de exploitatie: zoals de twee huidige locaties van OPSB al laten zien, is de kans op synergievoordelen minimaal. Bewaking, algemene ruimtes en voorzieningen: alles moet dubbelop – zelfs driedubbel als we de Stadsschouwburg meetellen. Voorts zien we graag dat het publiek van het ene genre of segment in aanraking komt met (het publiek van) het andere. Die kans is met twee locaties verkeken. Ook neemt zo de 'festivalgeschiktheid' van het totaal af. Eén locatie met meerdere zalen, foyers en break-out ruimtes biedt immers geschiktere omstandigheden en faciliteiten voor festival- (of congres)gebruik (zoals ESNS).

3. Behoud van ESNS vraagt specifieke aandacht

Niet alleen de toekomst van het NNO is verbonden aan een 'nieuwe Oosterpoort', maar ook die van Eurosonic Noorderslag. Het organiseren en behouden van het evenement stelt specifieke eisen ten aanzien van de hoofdlocatie. Deze moet een geschikte lay-out bieden, goede faciliteiten hebben om ESNS 'aan te kunnen' (podia, congresruimte) en voldoende interactie bieden met de binnenstad. Hierin niet (voldoende) voorzien kan gevolgen hebben voor het succes van het evenement of de relatie van ESNS met de stad. Met het bedienen van ESNS is tevens het festivalaanbod van OPSB als geheel verzekerd, dat sterke, internationaal aansprekende namen als Take Root bevat. Net als pop is het festivalaanbod een groeimarkt, waarin een 'nieuwe Oosterpoort' zich nog beter kan profileren, met een spin-off op de kwaliteit van de reguliere programmering.

4. Aparte zalen voor pop en klassiek zijn aanvullend

Een grote popzaal en aparte zaal voor klassiek vragen een aanvullende programmering ten opzichte van het huidige aanbod van De Oosterpoort. Kortom: meer acts, meer concerten. Zowel de markt als OPSB geeft aan deze ruimte te zien. Daarbij moet de huidige programmering op z'n minst overeind blijven. Dat betekent het behoud van de programmering van de Kleine Zaal en daarmee van de Kleine Zaal. Zo wordt ook de diversiteit van het aanbod (o.a. wereldmuziek, jazz) gewaarborgd.

5. Een nieuw muziekpodium moet kansen verzilveren

Een 'nieuwe Oosterpoort' moet liefst zoveel mogelijk stedelijke kansen benutten. Zo kan de relatie met het amateurveld worden versterkt, evenals met het onderwijs. Dat geldt zowel voor het kunstvakonderwijs als het beroepsonderwijs, gezien het dreigende tekort in de podiumsector aan technische krachten. Op het gebied van talentontwikkeling kan gekeken worden naar ontbrekende faciliteiten (zoals een opnamestudio of 'speelplaats voor dj's'). Ook kan (nog) sterker worden ingezet op educatie. Uitbreiding van taken en ambities kan wel aanpassing vragen van de gemeentelijke financiering. Van belang is voorts voldoende focus te houden op de kerntaak. Een sportfunctie ligt volgens ons te ver af van de doelstelling van OPSB. De kans is aanwezig dat dergelijke combinaties ingrijpen op de kwaliteit van het podium als geheel, waar juist een hoog niveau van voorzieningen cruciaal is voor (behoud van) de marktpositie.

6. De kracht van cultuurstad Groningen zit in een onderscheidende keten

Groningen wordt als cultuurstad gedefinieerd door zijn uitgebreide en diverse aanbod. De bestanddelen hiervan gelden als sterke merken met een eigen afbakening en identiteit. Simplon, Vera en het Grand Theatre hebben elk hun eigen opdracht en marktaandeel ten opzichte van De Oosterpoort. In belang van ons specifieke profiel is het van belang dit in stand te houden. Voor

Martiniplaza kan een grotere popzaal in een 'nieuwe Oosterpoort' gevolgen hebben voor de programmering van grootschalige popevenementen. Pop kan in dat geval geen dragend bestanddeel worden van de business case van een nieuwe (topsport)hal.

4.2 Advies

Op basis van onze verkenning en de daaruit volgende conclusies komen we tot de volgende beleidsmatige adviezen:

1. We stellen voor een positie in de landelijke top 5 als uitgangspunt te houden voor een nieuw muziekcentrum, en daarmee in te zetten op tenminste behoud van ambitie en kwaliteit.
2. We stellen een grotere zaal voor, specifiek voor pop. Deze moet tenminste ruimte bieden aan 3.000 man (stapplaatsen) en maximaal 3.500 man, schaalbaar zijn en zijn voorzien van uitgebreide en moderne techniek.
3. We stellen een aparte zaal voor klassiek voor (met NNO als norm), met minimaal 800 en maximaal 1.000 zitplaatsen, ook geschikt voor andersoortig aanbod (multifunctioneel).
4. We stellen het behoud van de Kleine zaal voor, liefst in multifunctionele opzet.
5. We stellen voor extra functies en faciliteiten (zoals een studio, de inzet van onderwijs, educatie of amateurkunst) nader te onderzoeken.
6. We stellen voor een nieuw muziekcentrum geschikt te maken voor festivals (met ESNS als norm).
7. Een nieuw muziekpodium moet de sterke punten van de Groningse muziekscène overeind houden en liefst versterken. We zien geen aanleiding de positie of vorm van Vera, Simplon of het Grand Theatre ter discussie te stellen.
8. We zien geen ruimte voor een podium dat de huidige maximumcapaciteit op stadsniveau fors overstijgt.

Bronnen

Voor deze beleidsverkenning is gebruik gemaakt van de volgende documenten en websites:

Gemeente Groningen (2016), *Cultuurnota 2017-2020 Cultuurstad Groningen – City of Talent*, Groningen: Gemeente Groningen

LAGroup (2016), *Gemeente Groningen. Onderzoek podiumkunsten, eindrapportage*, Amsterdam: LAGroup BV

LAGroup (2016), *Onderzoek toekomst Martiniplaza*, Amsterdam: LAGroup BV

Lammers, Tjerk, 'On the road again' in *Lust for Life* nr. 74, oktober 2017

Marlet, Gerard, Roderik Ponds en Clemens van Woerkens (2011), *Het belang van Cultuurstad Groningen*, Utrecht: Atlas voor Gemeenten

Ministerie van OCW (2015), *Ruimte voor Cultuur. Uitgangspunten voor cultuurbeleid 2017-2020*, Den Haag: Ministerie van OCW

Raad voor Cultuur (2014), *De Cultuurverkenning. Ontwikkelingen en trends in het culturele leven in Nederland*, Den Haag: Raad voor Cultuur

Raad voor Cultuur (2017), *De balans, de behoefte. Pleidooi voor een integraal inclusief muziekbeleid (sectoradvies)*, Den Haag: Raad voor Cultuur

Stichting Dans- en Muziekcentrum Den Haag (2017), *Voorlopig bedrijfsplan OCC 2021*, Den Haag: Stichting Dans- en Muziekcentrum

Vereniging Vera (2018), *Jaarstukken 2017*, Groningen: Vereniging Vera

Vereniging van Evenementenmakers (VVEM), *Branchecijfers 2017: 200 grootste concerten trekken 2,6 miljoen bezoekers*, 19 januari 2018 <http://vvem.nl/nieuws/branchecijfers-2017-200-grootste-concerten-trekken-26-miljoen-bezoekers/>

www.cbs.nl

www.em-cultuur.nl/podium-overzicht-2018

Voorts is gesproken met:

De Oosterpoort en Stadsschouwburg, NNO, Prins Claus Conservatorium, Martiniplaza, Eurosonic Noorderslag, Vera, Simplon, Nosia, Vrijdag, Grand Theatre, klankbordgroep amateurkunst, USVA, Noorderzon, SLAG, Noorderlicht, NNT/Club Guy&Roni, Academie voor Popcultuur, Groninger Popstad BV, Popfabryk, Mojo Concerts, Friendly Fire, Greenhouse Talent, gemeente Arnhem, Musis (Arnhem), OCC (Den Haag), Zuiderstrandtheater (Den Haag), De Effenaar (Eindhoven), TivoliVredenburg (Utrecht), Doornroosje (Nijmegen), 013 (Tilburg), Ziggo Dome (Amsterdam).

SAMENVATTING BIJLAGEN BIJ RAADSVORSTEL 'VERKENNING NIEUW MUZIEKCENTRUM'

NB: voor de samenvatting van de rapporten van Draaijer & Partners (bijlage 8) en Twynstra Gudde (bijlage 9) verwijzen we naar de managementsamenvatting in de betreffende rapporten.

Bijlage 2: Samenvatting beleidsverkenning 'Op weg naar een nieuwe Oosterpoort'

Uit onderzoek is gebleken dat De Oosterpoort niet meer voldoet. Dat nodigt uit tot nadenken over de toekomst van het muziekcentrum als geheel (gebouw én inhoud). Wat zijn de trends en ontwikkelingen? Hoe sluiten we zoveel mogelijk aan bij de ambities van onze cultuurnota? Want we willen dat Groningen een bruisende cultuurstad is met een breed en hoogwaardig aanbod, die meedoet in de landelijke top 5.

Groningen nu

Cultuurstad Groningen onderscheidt zich (inter)nationaal met een combinatie van kwaliteit en diversiteit - zeker wat betreft het muziekaanbod. Er zijn 'sterke merken' als Vera, NNO, De Oosterpoort en Eurosonic Noorderslag, en er is een complete culturele keten. Er zijn kortom voorzieningen voor, talentontwikkeling, educatie, productie en presentatie die goed op elkaar aansluiten en vrijwel geen overlap of gaten vertonen.

Samen met de Stadsschouwburg vormt De Oosterpoort OPSB. Taak van dit gemeentelijk onderdeel is het verzorgen van een afgewogen en hoogwaardig podiumaanbod. In de schouwburg ligt de nadruk op theater, dans en cabaret, in De Oosterpoort op muziek. Sommige onderdelen dragen bij aan de exploitatie (cabaret, pop), andere vragen investeringen (theater, dans, klassiek). Beide uitkomsten passen bij de opdracht breed te programmeren, maar óók eigen inkomsten te genereren.

Trends, ontwikkelingen en kansen

Met de opkomst van digitale muziek (o.a. Spotify) is de plaatverkoop ingestort. Als verdienmodel heeft live optreden de toekomst. De publieksbelangstelling groeit navenant. De laatste jaren tonen records voor het bezoek aan liveconcerten. Daarbij zorgt pop voor de inkomsten, waarmee ook kwetsbare genres - klassiek voorop - kunnen worden gefinancierd. Wel vragen popartiesten steeds hogere gages.

De samenstelling van het muziekaanbod verandert ook. Het aandeel van pop en nieuwere muzieksoorten als urban groeit. Grenzen vervagen. Artiesten en muzikanten uit allerlei genres werken samen, waarbij ook klassiek zich niet onbetuigd laat. Orkesten experimenteren met concertvormen en weten zo een nieuw en jong publiek aan zich te binden. Meer dan ooit is interactie met de zaal van belang. Daarvoor wordt ook uit andere kunstvormen geput. Een toenemend aantal artiesten bedient zich van techniek ter plaatse. Ofwel: inpluggen en spelen maar. Dat is goedkoper dan zelf voor spullen zorgen en trailers meenemen op tournee. Een podium moet dit kunnen faciliteren. Podia veranderen zelf ook. Ontmoeting wordt belangrijker, net als het samenkomen van functies. Zoals rond amateurkunst of talentontwikkeling, of door interactie met de omgeving (zoals start-ups). Het muziekcentrum van morgen is méér dan een podium.

Concertpromotors ('bookers') en artiesten bepalen waar wordt opgetreden. Podia proberen hier grip op te krijgen via een complex samenspel van relatiebeheer, ligging, status en identiteit. De verdien capaciteit van artiesten en bookers neemt toe als de benodigde voorzieningen aanwezig zijn (minder kosten) en de zaal groter is (hogere opbrengst kaartverkoop). Een grote, goed geoutilleerde zaal maakt de beste propositie. Naarmate de verdien capaciteit kleiner wordt voor artiesten en bookers, neemt de kans toe dat voor andere podia wordt gekozen. Dit versterkt zichzelf, omdat dit doorwerkt in het aantrekken van andere artiesten. Elk podium wil immers de beste acts: het publiek stroomt vanzelf toe en de status van het podium wordt ermee vergroot (met als gevolg: betere acts). De Oosterpoort heeft nog voldoende krediet bij bookers en artiesten, maar moet al veel kansen aan zich voorbij laten gaan (zoals acts die een grotere zaal vragen). Ook biedt de programmering van de Grote Zaal onvoldoende ruimte om alle geschikte acts te kunnen binnenhalen. Probleem daarbij is de combinatie van klassiek en pop in één zaal. Dient het eerste genre vaak lang van tevoren te worden ingekocht, het tweede vraagt juist flexibiliteit om direct op de actuele tourplannen te kunnen inspringen.

Succes als cultuurstad vereist het zorgvuldig positioneren van het centrale podium voor pop en klassiek. Verslappen is geen optie. Alleen Nederland telt al veel steden met cultuurambities. Zie de recente nieuw- of verbouw van (gesubsidieerde) podia in onder meer Arnhem, Zwolle, Nijmegen,

Utrecht, Maastricht, Tilburg, Leeuwarden en Den Haag. Inspelen op de vraag en de kansen die de markt nu én straks biedt is van doorslaggevend belang. De vraag voor Groningen: kan een beter deel van het aanbod worden binnengehaald? En zo ja: wat vraagt dat van een 'nieuwe Oosterpoort'?

Groningen straks

Vanuit deze vragen hebben we de markt verkend. De uitkomst: Groningen doet het goed. Ons podiumbestel heeft een uitstekende naam, er zijn sterke merken als NNO, Vera en Eursonic Noorderslag (ESNS). We zijn een stad 'die meedoet', nationaal zelfs in de top. Daarin heeft De Oosterpoort een belangrijk aandeel. Niet alleen door de gunstige ligging ('splendid isolation'), maar ook door het netwerk van de programmeurs, de werkwijze van de organisatie (ontvangst artiesten e.d.), en de sfeer en akoestiek van het pand.

Voor een 'nieuwe Oosterpoort' zien wij de volgende kansen:

Pop
<ul style="list-style-type: none"> - huidige capaciteit (1.800 sta) sluit onvoldoende aan op marktontwikkelingen. Beste propositie is een popzaal van 3.000-3.500, liefst met eigen signatuur (bijv. sfeervolle pop); - popzaal van deze omvang vraagt schaalbaarheid: zo kan te allen tijde worden voldaan aan de wens van de artiest (visueel) 'uit te verkopen' om de eigen marktwaarde te verhogen; - noodzaak tot nieuwste techniek: mogelijkheid plug 'n' play, topkwaliteit licht en geluid, ook vanwege belang showelement.
Klassiek
<ul style="list-style-type: none"> - stabilisatie publieksbelangstelling vraagt beperktere capaciteit (800-1000 i.p.v. 1200 zit); - goede akoestiek voorwaarde voor behoud topprogrammering en adequaat faciliteren NNO als rijksge subsidieerde BIS-instelling; - klassiek vraagt eigen beleving (die verschilt van pop) qua sfeer en setting; - aparte klassieke zaal moet multifunctioneel zijn (bijv. voor onversterkte pop).
Kleine Zaal
<ul style="list-style-type: none"> - programmering (grootschalige) pop en klassiek is aanvullend; - heeft qua omvang en repertoire eigen plek in culturele keten, wegvallen betekent een 'gat'.
Festivals
<ul style="list-style-type: none"> - toenemende festivalisering, vooral met muziek (pop, dance) instrument voor podia om zich te onderscheiden en de positie t.o.v. 'bookers' te versterken (want: plek voor profilering nieuw talent') - buitenfestivals door overlast onder druk ten gunste van 'binnenfestivals'.
Overige programmering en functies
<ul style="list-style-type: none"> - nieuwe huisvesting daagt uit tot nadenken over nieuwe programmering & concepten; - opkomst cross-over en vervagende grenzen vragen aanpassingen podia (opzet en denkwijze); - kans op meer verbinding met amateurkunst (bijvoorbeeld als 'stadspodium') en educatie; - idem talentontwikkeling (aansluiting bij Prins Claus Conservatorium, Hit the North, Up North, uitbouwen labfunctie, aansluiten bij middelbaar onderwijs); - dagprogrammering belangrijke opgave, bijv. voor specifieke doelgroepen (senioren), incorporeren functies (onderwijs) of andere kunstdisciplines (beeldende kunst, letteren, etc.): - focus op kerntaak als podium (vooral kwaliteit zalen) factor voor succes.
Omgeving
<ul style="list-style-type: none"> - podium in beginsel toegevoegde waarde voor de binnenstad; - nieuw muziekcentrum kan veel betekenen voor omgeving (stadsontwikkeling) en stad als geheel; - uitgangspunt: wederzijdse versterking muziekcentrum en omgeving; - idem potentiële burens of medehuurders (NNO, PCC, cultuursector of anders).
Regio
<ul style="list-style-type: none"> - Oosterpoort gemeentelijke instelling met uitstraling in regio (ook als thuisbasis NNO en ESNS);

- culturele aantrekkingskracht factor in vestigingsklimaat;
- uitgangspunt: bovenregionale programmering met economische spin-off voor stad en regio.

In relatie tot de culturele keten in Groningen doen we de volgende constatering:

- Martiniplaza: heeft toekomstperspectief met huidige activiteitenmix. Vanuit muziekmarkt geen noodzaak voor hal met grotere capaciteit (dan huidige 5.500).
- Vera/Simplon: behoud sterke merken met eigen functies van belang voor kracht culturele keten. Met komst 'nieuwe Oosterpoort' afstemmen nóg belangrijker.
- Grand Theatre: dé stedelijke vlakke vloervoorziening, nu en straks. Ook aangewezen plek voor programmering voormalig 'Kruithuis'.
- Vrijdag: kans op meer verbinding met OPSB via amateurkunst en ontwikkelen van niche- en zomerprogrammering.
- NNO: vraagt minimaal akoestische kwaliteit huidige Grote Zaal, met eigen sfeer en capaciteit (800-1.000). Repeteren en optreden in dezelfde zaal. Voor 'specials' gebruik van popzaal.
- ESNS: vraagt net als NNO bijzondere aandacht. Verbinding binnenstad basisingrediënt. Voorkeur voor 'gelijkvloerse' (festival)opzet, met voldoende uitvalruimte (multifunctioneel gebruik *buiten* de zalen).
- Prins Claus Conservatorium (PCC): meerwaarde in fysieke nabijheid Oosterpoort. Verbinding met De Oosterpoort en NNO blijft gewenst.
- Concerthal/Drafbaan: geen potentie voor fors grotere zalen dan Martiniplaza (5.500), wel kansen voor de Drafbaan.

Conclusie en advies

Hoewel de positie van Groningen als muziekstad sterk is, vraagt het behoud hiervan bijzondere aandacht. Vooral wat popmuziek betreft is er kans 'de boot te missen'. Nu al moet De Oosterpoort veel acts aan zich voorbij laten gaan door onvoldoende zaalcapaciteit of gebrek ruimte in de programmering. Stellen we het huidige concept van De Oosterpoort niet open voor discussie, dan dreigen we als stad van muziek en cultuur de aansluiting met de landelijke top te verliezen. In dat licht komende we tot de volgende conclusies:

1. Er is ruimte voor een grotere popzaal volgens de nieuwste normen (schaalbaar, techniek van hoge kwaliteit). NB: risico is 'wegzuigen' (muziek)programmering bij Martiniplaza.
2. Dit vraagt eigen investering in klassiek (sfeer, capaciteit en akoestiek) voor behoud wereldtop en faciliteren NNO. NB: zalen over stad 'verspreiden' minimaliseert kans op synergievoordelen, publieksverbreding (ontmoeting door genres onder 1 dak) en festivalgeschiktheid.
3. Behoud ESNS in nieuwe opzet vraagt (gelijk NNO) aandacht. Festivalgeschiktheid draagt echter sowieso bij aan toekomstbestendigheid van een nieuw muziekcentrum.
4. Andere zalenopzet (meer capaciteit) biedt ruimte voor méér programmering (meer, groter, anders).
5. Een nieuw muziekcentrum moet kansen verzilveren. Bijvoorbeeld het versterken van de band met amateurkunst, breder inzetten op educatie en het vergroten van het aandeel in talentontwikkeling. NB: wel focus houden op kerntaak. Een sportfunctie kan bijvoorbeeld ingrijpen op de muzikale kwaliteit.
6. De kracht van Groningen is een onderscheidende keten (divers, hoogwaardig). Behoud van de bestanddelen (o.a. Vera, Grand) vormt de basis van dit specifieke profiel.

Advies naar aanleiding van onze verkenning en conclusies:

1. Behoud een positie in de landelijke top 5 als uitgangspunt voor een nieuw muziekcentrum.
2. Zet in op een grotere zaal specifiek voor pop, voor minimaal 3.000 man (staplaatsen) en maximaal 3.500, schaalbaar en voorzien van uitgebreide en moderne techniek.
3. Zet in op een aparte zaal voor klassiek voor (met NNO als norm), met minimaal 800 en maximaal 1.000 zitplaatsen, ook geschikt voor andersoortig aanbod (multifunctioneel).
4. Behoud (concept en aanbod van) de Kleine zaal, bij voorkeur in multifunctionele opzet.
5. Verricht nader onderzoek naar extra functies en faciliteiten (zoals een studio, de inzet van onderwijs, educatie of amateurkunst), die leiden tot wederzijdse versterking.
6. Maak een nieuw muziekcentrum geschikt voor festivals (met ESNS als norm).
7. Behoud de sterke punten van de Groningse muziekscène. We zien geen aanleiding de positie of vorm van Vera, Simplon of het Grand Theatre ter discussie te stellen.
8. We zien geen ruimte voor een concerthal die de huidige beschikbare capaciteit van Martiniplaza fors overstijgt.

Bijlage 3: samenvatting visies OPSB 'Ontmoet, beleef 2027'

Als jonge, veelzijdige stad met een lange livemuziektraditie, heeft Groningen muziek in z'n DNA. Nu we onze ambities niet meer kunnen waarmaken in de huidige Oosterpoort, is het tijd vorm te geven aan de toekomst van over ongeveer 10 jaar. Welkom in 2027.

Waar staat het muziekcentrum voor

Het Muziek Centrum Groningen dat we voor ons zien in 2027 wil zoveel mogelijk ontmoeting en beleving organiseren tussen publiek en artiest. Het is een '24/7' onderneming, direct verbonden met de binnenstad, waar mensen makkelijk naar binnen lopen. Er is veel te beleven. Je komt er graag en je komt er terug.

Het nieuwe muziekcentrum biedt onderdak aan NNO, is festivalhuis voor o.a. ESNS, en werkt nauw samen met het conservatorium en collega's als Vera, Simplon, Martiniplaza en Noorderzon. We bieden artiesten een gastvrij podium en een goed publiek, en faciliteren interactie en ontmoeting. Naast een kunst-intrinsieke waarde vertegenwoordigt het programma sociale en economische waarde. Deze draagt bij aan het imago van cultuurstad Groningen, op haar beurt een economische pijler van Stad en Ommeland.

In 2027 is het gebouw toegerust op de markt met 4 zalen voor muziek, dance en dans. Versterking is er met een popzaal voor ca. 3.000 man, die artiesten en agency's nu in het noorden zeggen te missen. Daarnaast verbetert de stad zich met respectievelijk een echt akoestische zaal, een multifunctionele zaal en een studio. Er wordt stevig ingezet op 'educatie'. De gestelde doelen:

- *Ontmoeten: voor iedereen, een leven lang.* Breed aanbod, focus op Top en Lab. Ontmoeting diverse muzieksoorten via publiekspelen rond de zalen en festivals. Van jongs af aan tot op hoge leeftijd, een leven lang. Zalen en break-outrooms (flexibel te betrekken ruimtes) kunnen tevens ingezet voor zakelijk gebruik.
- *Beleven: een bezoek dat raakt.* Ontmoeting tussen artiest en publiek, met aandacht voor beider perspectief. Een concert is een belevenis die raakt. Klassiek wordt vormgegeven samen met NNO. Talenten zetten hun eerste stappen. Voor pop komen mensen van heinde en verre. Samen met collega-podia wordt een betere marktpropositie voor de stad gecreëerd.
- *Onderscheiden: zorg voor talent en loopbaan.* Onderstreping ambitie top 5 cultuurstad Groningen en City of talent. Wereldtop voor klassiek en samenwerking met PCC creëren 'sterren van morgen'. Ontwikkeling van talent met partners als ESNS, Noorderzon en Paradigm, en door matching met zaal en publiek. Via investeren in talent ook ná doorbraak loyaliteit aan Groningen. Met onderwijs (Hanze, Noorderpoort) personeel opleiden voor de podiumsector.

Wat draagt het muziekcentrum bij

- Cultureel: bijdrage aan levendig cultuurklimaat, inhoudelijke profilering cultuurstad Groningen. Huis van NNO, ESNS en eigen festivals als Rockit! en Take Root.
- Sociaal: ontmoetingsplaats, verbindend tussen publiek en artiesten, evenals publieksgroepen onderling. Verbinden 'humuslaag' (bands in cafécircuit e.d.) en evenementen (Noorderzon, Bevrijdingsfestival, etc.). Opleidingsplaats voor podiumbranche. Educatie in brede zin.
- Economisch: door toename publiek meer spin-off voor stad en regio (overnachtingen, horeca, bezoek andere cultuurplekken, etc.)

Wat levert het muziekcentrum

Via programmaliijnen wordt ingezet op een optimale wisselwerking tussen inhoud en vorm.

Programmaliijn 1: cultureel inhoudelijk.

- Voornamelijk muziek en dans, veelzijdig palet, (inter)nationale top en nieuw talent.
- Klassiek: focus op Top en Lab. Kwalitatief aansluiting bij de 'grote 3' (A'dam, R'dam, Utrecht). Geschat bereik: ca. 50.000 p/j.
- Overige muziek (pop, rock, urban, dance, etc.): uitgangspunt actualiteit en diversiteit. Gidsen van publiek via 'merken' (als Take root presents, Reggae Fever presents). Ca. 200.000 p/j.
- Dance/nachtprogrammering: uitbreiding succesvolle concepten als 40Up en Nosia Invites, vooral ook gericht op doelgroep van studenten. Ca. 30.000 p/j.
- Dans-theater:: podium voor dans die niet (goed) in Groningen is te zien. Moderne dans en nouveau cirque. Ook: theater en cabaret die juist hier goed uit de verf komt. Ca. 6.000 p/j.

- Festivals: sterke inhoudelijke festivals met (inter)nationale uitstraling. ESNS, Rhythm&Blues Night, My First Festival, etc. Ook: hiphopfestival. Ca. 27.000 p/j.

Programmaliijn 2: maatschappelijk.

- Bieden en faciliteren educatie, opleiding en Ontwikkeling. Complementair aan andere instellingen.
- Ontdekken: lab-ruimte voor kinderen tot 12 jaar rond muziek en podiumkunsten. Ca. 15.000 p/j.
- Kennismaken: doorlopende leerlijn voor alle leeftijden, onderwijs, toeristen, zakelijke markt. Ca. 5.000 p/j.
- Vermaken: randprogrammering voor specifieke doelgroepen (zoals gezinnen). Ca. 2.000 p/j.
- Dagprogrammering (leren & opleiden): 'training on the job', aansluiten arbeidsmarkt. Bereik n.t.b.

Programmaliijn 3: zakelijk

- Inzet 'break-outrooms' buiten festivals om voor zakelijke markt (feesten, verhuur, congressen, etc.)
- Geen hoofdproduct, wel belangrijk. Beoogde groei 5-8%. Ca. 50.000 p/j.

Wie komen er naar het muziekcentrum

- Meer en aantrekkelijker programmering zorgt voor meer publiek en groter 'achterland'.
- Groei van 300.000 bezoekers (2017) naar 450.000.
- Nu: 46% publiek uit de stad, 20% uit de provincie, rest uit Nederland (33%) en buitenland (1%).
- Bij concerten met (inter)nationale uitstraling meer publiek van (ver) buiten de provincie.
- Pas in Utrecht en Gelderland vergelijkbare programmering.

Wat voor gebouw is het muziekcentrum

Richtinggevende entree, kantoren, break-outrooms, backstage area en 4 zalen:

1. Popzaal, versterkt, 1.200 zit - 3.000 sta
2. Klassieke zaal, onversterkt, 900- 1.300 zit
3. Multifunctionele kleine zaal 500 zit – 1.000 sta
4. Studio/lab/repeteerruimte 150 – 300

Bijlage 4: samenvatting visie ESNS over een mogelijke nieuwe Oosterpoort

ESNS, jaarlijks in januari, is hét platform voor Europese popmuziek en voor veel artiesten een belangrijke stap in hun carrière. Overdag huisvest de conferentie 4.000 professionals, 's avonds presenteren 350 acts zich aan professionals en publiek. In totaal zijn er zo'n 40.000 bezoekers. Als platform voor opkomende artiesten is ESNS leidend in Europa. Doelstelling: duurzame verankering in Nederland en Groningen, en behoud van de koppositie. Naast 58% eigen inkomsten ontvangt ESNS structurele subsidie (rijk, provincie, gemeente) en projectsubsidies vanuit Europa (ca. 1,2 miljoen).

Voor ESNS is De Oosterpoort het belangrijkste 'huis'. Overdag is het conferentieplek, op de laatste dag wordt, verdeeld over 11 podia, een staalkaart van de Nederlandse popmuziek gepresenteerd. Andersom zet bezoek van internationale agenten aan ESNS De Oosterpoort op de kaart. Ook koesteren 350 artiesten die in Groningen worden geïntroduceerd warme herinneringen aan De Oosterpoort (zie Dua Lipa). De geïsoleerde ligging van de stad draagt bij aan het succes van ESNS (want 'dwingt' tot een meerdaags bezoek).

Huidige Oosterpoort

ESNS en De Oosterpoort zijn de afgelopen 30 jaar met elkaar vergroeid geraakt. De locatie barst echter uit zijn voegen. Aanvullende ruimte is nodig om iedereen goed onder te brengen (o.a. de Silo, Tromphuys, tenten en boten). De huidige Oosterpoort is 'een strak jasje', waarvan het wachten is tot er een paar knopen afvliegen. ESNS heeft dan ook eerder verhuizing in de stad onderzocht. Conclusie: teveel risico's. Vooral een te grote loopafstand binnen het evenement als geheel grijpt in op het spel tussen vraag en aanbod.

'Nieuwe Oosterpoort'

Hoewel we de groei willen controleren, heeft ESNS behoefte aan een grotere opvolger van De Oosterpoort (meer capaciteit, meer podia, etc.). Loopafstand tot het centrum (van max. 10 min.) is essentieel voor het succes. Voorts is er behoefte aan meer (12-14) en betere 'stages' (o.a. hogere plafonds), en betere logistiek. Als totale capaciteit is 10.000 man gewenst (o.a. met grote zaal 2.500 zit/sta). ESNS ziet graag haar kantoren in 'een nieuwe Oosterpoort' ter bevordering van de synergie en de zichtbaarheid het hele jaar door.

Locaties

Van de potentiële locaties komen wat ESNS betreft in aanmerking: Ebbingekwartier, Stationsgebied en de huidige plek. De rest ligt volgens ESNS te ver van de binnenstad, waardoor zij geen aansluiting ziet met de overige festivallocaties, de stad, de hotels, etc. Het Ebbingekwartier heeft voor ESNS de voorkeur. Wel constateert zij dat ruimtegebrek noopt tot stapeling van zalen (zie TivoliVredenburg), wat minder gewenst is voor een festivalopzet. De loopafstand vanaf het stationsgebied naar de Grote Markt ziet ESNS daarbij wel als problematisch, met dien verstande dat de nabijheid van het OV als voordeel wordt gezien.

Bijlage 5: Visie NNO op een toekomstig muziekgebouw

Het NNO is erg gehecht aan De Oosterpoort. Verhuizen is even wennen. Als noordelijk symfonieorkest wil het NNO ook in de toekomst bij de landelijke top horen, met als thuisbasis Groningen. Dit hangt nauw samen met akoestische kwaliteit: zonder goede zaal geen goed orkest. Daarbij biedt een nieuw muziekgebouw kansen. Zoals kunnen inspelen op muzikale ontwikkelingen en de Groningse krachten interdisciplinair bundelen.

Muzikale ambities

Het enige symfonische podium in de stad is De Oosterpoort. Het NNO is partner en hoofdbespeler. Van daaruit is er een bloeiende orkestpraktijk in het Noorden en verder. De komende jaren verwachten we opnieuw een gestage publieksgroei, vooral bij openluchtconcerten. Binnen kan een avontuurlijke publieksbenadering daarbij helpen (o.a. concertformats nieuwe doelgroepen). (Groot)symfonisch werk blijft de 'core business'. Het NNO repeteert 4,5 keer per week in de Grote Zaal. Dat moet zo blijven: repeteren in de concertzaal is een voorwaarde voor excellentie.

Bij onversterkte muziek is de akoestiek van doorslaggevend belang; voor het samenspel van het orkest en voor de overdracht aan het publiek. Dat stelt eisen aan de zaal (wetmatigheden volume, hoogte, materiaalkeuze, etc.). Kwaliteit gaat ook over beleving. Zoals goede zichtlijnen en het gevoel niet te ver van het podium te zitten. Dit alles geldt niet alleen het NNO. Een hoge plek in de internationale 'ranking' van concertzalen is cruciaal om wereldsterren te kunnen contracteren. Voorts is de aanwezigheid van een orgel noodzaak voor een deel van het repertoire.

Kansen voor samenwerking en synergie

Alleen in een zaal specifiek voor akoestische muziek komt het NNO tot zijn recht. Cross-overs met versterkte pop passen ook in een popzaal, experimentele concerten kunnen in intiemere setting. Uitwisseling en kruisbestuiving met andere muzieksoorten is een pijler van het NNO, die goed past bij een muziekgebouw voor meerdere spelers. Het NNO wil samenwerkingen graag uitbreiden (zoals met het PCC voor talentontwikkeling) of aangaan. Als Cultuurpijler waren er al coproducties met NNT/Club Guy&Roni en voor cultuureducatie. Bij deze ambities past een muziekgebouw waar Groningers zich in alle fases van hun leven thuis voelen.

Faciliteiten en randvoorwaarden nieuwbouw

Het behoud van groot symfonisch repertoire vraagt een zaal van 1.000 zitplaatsen. Verstandig is 200 afsluitbaar te maken via een balkon. Collectieve repetities moeten plaatsvinden in de concertzaal, evenals het proefspelen voor vacatures. Kleinere ruimtes als stemkamers blijven van belang. Deze huurt het NNO en kunnen daarbuiten voor andere huurders ingezet (zoals veel dubbelgebruik van ruimtes mogelijk is). Een in hoogte verstelbaar podium voorkomt gehoorschade bij de orkestleden, een zeer actueel onderwerp. Kleedkamers zijn 'backstage' het visitekaartje van een concertzaal met ambitie. Het NNO ziet graag een kantoorplek in het nieuwe gebouw, en voor personeel en bezoekers meer parkeerruimte.

Maatschappelijke ambities en economische meerwaarde

Onze wens is dat alle bevolkingsgroepen zich thuis voelen in een toekomstig muziekgebouw. Kinderen maken via educatie kennis met klassiek, veelbelovend talent kan er de eerste ervaring opdoen. Zeker nabij de binnenstad kan het een plek van ontmoeting worden, met de foyers als pleinen waar verschillende groepen samenkomen. Een locatie nabij de binnenstad heeft voor het NNO dan ook de voorkeur. En 'last but not least': een herkenbaar muziekgebouw met grootstedelijke allure is een trekpleister voor inwoners, Ommelanders en toeristen.

Bijlage 6 : Samenvatting Gebouw en locatie. Ruimtelijke verkenning nieuw muziekcentrum

Voor u ligt de studie Gebouw en Locatie. In deze studie worden circa 15 potentiële locaties voor het nieuwe Muziekcentrum beoordeeld. Het uitgangspunt hierbij is de oplevering van een nieuw muziekcentrum uiterlijk in 2027. De locaties zijn getoetst op deze criteria: stedelijke betekenis, ruimtelijke inpassing, bereikbaarheid, afhankelijkheden en haalbaarheid. Daarnaast heeft De Oosterpoort de locaties vanuit programmering- en bedrijfsvoeringsperspectief gewaardeerd.

In de studie zijn twee basisprogramma's uitgewerkt, omdat de gemeenteraad haar ambities rond het nieuwe muziekcentrum nog moet formuleren. Het betreft enerzijds een minimumprogramma, grofweg het huidige muziekcentrum De Oosterpoort en anderzijds een maximumprogramma, met als belangrijkste toevoeging een popzaal voor 3.000 bezoekers. Voor de inpassingsanalyse is het maximale programma leidend, omdat deze qua ruimtebeslag en inpassing de meeste eisen stelt. Deze basisprogramma's zijn vertaald in functies met benodigd ruimtebeslag en vervolgens in gebouwconcepten. Hiervoor is deskundigheid ingewonnen bij Theateradvies, Draaijer & Partners en Basalt. De wijze van stapeling en ordening van een dergelijk gebouw kent een veelheid aan invalshoeken, zoals bouwkundige en constructieve eisen, logistiek en akoestiek maar ook sfeer en beleving. Het gebouwconcept met de kleinste footprint beslaat zo'n 7.500 m², maar zet door de compactheid en stapeling de 'festivalgeschiktheid' van het gebouw onder druk. Naast deze variant zijn footprints van 10.000 m² en 14.500 m² getest.

Iedere getoetste locatie kent zijn eigen opgaven. Deze lopen per locatie sterk uiteen, bijvoorbeeld als het gaat om grondposities, ontwikkeltijd, fysiek beschikbare ruimte, aan- of afwezigheid van (H)OV, en de relatie met de Binnenstad. Dit maakt de afweging complex en op onderdelen ook subjectief. Per locatie is daarom gekozen voor een zo volledig mogelijke beschrijving van factoren die van belang zijn voor de kansrijkheid van de locatie voor het muziekcentrum. Er ligt geen locatie kant en klaar voor een nieuw muziekcentrum. Iedere locatie kent eigen voordelen én eigen opgaven. Deze samenvatten doet nauwelijks recht aan de verrichte analyse per locatie. Vanwege de diversiteit aan opgaven en sterk wisselende locatie-specifieke kenmerken is gekozen voor een waardering in de vorm van 'meer, minder- of niet kansrijk'. Deze waardering zegt uitdrukkelijk niets over de ontwikkelpotentie van een locatie als zodanig, het drukt vooral uit welke opgaven en kansen er liggen in relatie tot het muziekcentrum.

We onderscheiden drie zones: Binnenstad (binnen de Diepenring), Binnenstad Ruim (grenzend aan de Diepenring) en Transformatiegebieden. Bij de eerste twee is de relatie met de Binnenstad leidend. De positionering van een dergelijke (groot)stedelijke functie in de zone Binnenstad Ruim past goed bij de gekozen richting in 'The Next City'. Hierin staat benoemd dat we ervoor kiezen een groter gebied te beschouwen als de binnenstad, om de overdruk op te vangen. Bij de transformatiegebieden, die ook een belangrijk plek innemen in 'The Next City', ligt het accent dan op stedelijke ontwikkeling en het ontginnen van bredere vernieuwende ontwikkelingsconcepten.

Binnen de Diepenring is geen geschikte locatie gevonden, door de beperkte geschikte percelen, het ontbreken van fysieke inpassingsruimte en de logistieke opgave.

Grenzend aan de Diepenring zien we vooral Stationsgebied Zuid en de Vrydemalaan als kansrijk (groen). Dit betekent overigens niet dat het 'makkelijke' ontwikkelopgaven zijn. Stationsgebied Zuid ligt op loopafstand van de binnenstad en is na de ombouw van het station optimaal bereikbaar voor fiets en OV. Een muziekcentrum hier kan als aanjager dienen voor de ontwikkeling van het gebied, met cultuur als aantrekkelijke component voor het ontstaan van stedelijkheid. Daarbij is dan wel de opgave het gebied als geheel te ontwikkelen, inclusief zuidentree en de gewenste nieuwe ontsluiting vanaf het Emmavia-duct. De potentiële dominantie van het muziekcentrum op die plek vraagt een zorgvuldige mix met overige functies, zodat het op alle momenten van de dag prettig is om in het gebied te verblijven.

De locatie aan de Vrydemalaan ligt eveneens op loopafstand van de Binnenstad, met het cultuurcluster Ebbingekwartier en UMCG als 'buren' voor uitwisseling en mogelijke kruisbestuiving. Opgave voor de Vrydemalaan (locatie DOT/studentenhuisvesting) ligt vooral in de ruimtelijke inpassing: de locatie heeft een relatief geringe diepte en is langwerpig van vorm. Voorts is realisatie van het Oosterhamriktracé voorwaarde voor een goede bereikbaarheid.

Andere onderzochte locaties grenzend aan de Diepenring vinden we minder kansrijk (oranje). Met minder kansrijk wordt bedoeld dat verschillende factoren de opgave voor de realisatie van een muziekcentrum vergroten, uiteenlopend van planning en eigendom tot en met bereikbaarheid en inpassingsvraagstukken. Stationsgebied Noord (locatie huidig busstation) vraagt (de kostbare) aankoop van het Hunzehuys en NS-percelen. Ook daarna is nog sprake van een kavel die noodzaak tot zeer compact (gestapeld) bouwen. Het dominante volume dat daarmee ontstaat op die plek kan het Groninger Museum en het stationsgebouw makkelijk overschaduwen en zichtlijnen teniet doen. Ook logistiek zijn kanttekeningen te plaatsen. Wel is de relatie met zowel binnenstad als het hoofdstation ontegenzeggelijk een troef van deze locatie.

De huidige locatie van De Oosterpoort (Trompsingel) achten we eveneens minder kansrijk. Hier bouwen vraagt een tijdelijke voorziening gedurende de bouwperiode (tenminste 3 jaar). Dit is kostbaar zoals we weten uit Utrecht en Den Haag en kent risico's voor de naam, markpositie en bedrijfsvoering ten aanzien van de festivalprogrammering en het in de afgelopen jaren opgebouwde profiel in de markt. De locatie ontbeert daarnaast representatieve openbare ruimte. Ook blijft in een nieuwe situatie de logistiek kwetsbaar, vooral in de belasting van het knooppunt Trompsingel/Meeuwerderweg.

Ook minder kansrijk vinden we de transformatiegebieden Eemskanaalzone en Suikerfabriek. Ook hier heeft de kwalificatie 'minder kansrijk' niet te maken met het oordeel over de locaties als zodanig. Het betreft locaties met een groot ontwikkelpotentieel en een belangrijke rol in 'The Next City'. Deze locaties moeten echter nog worden ontwikkeld, met bijbehorende investeringsopgaven en faseringsrisico's. Er is een grotere afstand tot de binnenstad en vooralsnog ontbreekt een goede OV-ontsluiting. Tegelijkertijd liggen in deze ontwikkelopgave ook juist de kansen. Een muziekcentrum kan motor en identiteitsdrager zijn voor de gebiedsontwikkeling en de locatie kan zich tot broedplaats ontwikkelen en aanleiding zijn voor conceptverbreding. Kiezen voor deze locaties is vooral kiezen voor stedelijke ontwikkeling.

De resterende locaties Europapark, Westelijke Ringweg (Vinkhuizen-Zuid), Politie- en Brandweerlocatie Sontweg en Sontplein merken we aan als niet kansrijk (rood) voor de vestiging van een nieuw muziekcentrum. De locatie Westelijke Ringweg raden we vooral af vanwege het onzekere planperspectief en de planningshorizon. De locaties op en rond Europapark bieden door ligging en gebiedsprofiel geen meerwaarde voor een muziekcentrum, én vice versa. Dit geldt ook voor de locatie Sontplein. Het Sontplein is bedoeld voor grootschalige detailhandel en hier functioneel (en qua uitstraling) op ingericht. Dat verhoudt zich slecht tot een muziekcentrum en biedt weinig kans op wederzijdse versterking.

Bij het lezen van de studie is het goed om u telkens af te vragen; heeft een bepaalde locatie meerwaarde voor het muziekcentrum en/of heeft het muziekcentrum meerwaarde voor de locatie. Daarnaast kan de vraag gesteld worden of een locatiekeuze zo dicht mogelijk bij de Binnenstad het leidende principe moet zijn of dat een dergelijk omvangrijke investering juist als kans en vliegwiel moet worden ingezet voor een grotere stedelijke ontwikkelingsopgave?

Bijlage 7: Samenvatting Volumestudie Theateradvies

Rond de twee modellen die voor 'een nieuwe Oosterpoort' zijn opgesteld speelt een aantal vragen, zoals: is de beoogde inhoud op de juiste wijze vertaald naar volume (vorm van zalen, foyers, etc.)? Welke voor- en nadelen spelen hierbij? Is het mogelijk in een nieuwe constellatie pop en klassiek wederom in één zaal te huisvesten? Welke ruimte vraagt het onderbrengen van festivals als ESNS? Theateradvies heeft deze vragen beantwoord in samenwerking met collega-bureaus met expertise op het vlak van bouwmanagement (Draaijer & Partners), bouwkosten (Basalt Bouwadvies) en zaalakoestiek (Peutz). Voor het maximale concept is steeds uitgegaan van vier zalen. U treft de rapportage bijgevoegd aan. De input is betrokken bij het opstellen van het onderzoek 'Locatie en Gebouw'.

Doelmatigheid

- Lossen en laden popzaal op podiumniveau bevordert snel en efficiënt werken.
- Losse en flexibele podiumdelen zijn vandaag de dag de norm (bijv. ook op stellen in centrum zaal).
- Akoestiek klassieke zaal vereist een zeker minimum volume.
- Klassiek podium vraagt differentiatie in hoogte, zodat hele orkest is te zien.
- Zaal klassiek moet snel kunnen aangepast (bijv. door wegdraaien stoelen onder zaalvloer).
- Studioruimte (omvang) in principe geschikt als (nood)oplossing repetities NNO.
- Concerten met sta-publiek vragen bars in de zaal.
- Buiten gebouw moet rekening gehouden met manoeuvreerruimte trailers.
- Impact van popzaal voor 3.500 i.p.v. 3.000 sta op ruimtestaat is beperkt (200 m2).

Benchmark

- 013 (Tilburg) en TivoliVredenburg (Utrecht) belangrijkste referentiezalen voor pop.
- Artiesten die in Afas Live of Ziggo Dome staan vullen de 'gaten' in hun tournee graag in geschikte zalen (voldoende capaciteit, optimale techniek). Vraagt vergelijkbare logistieke en ruimtelijke mogelijkheden aan Afas Live (grote podium, hoogte zaal, e.d.).
- Vlakke vloer popzaal biedt minder risico op struikelpartijen dan 'getrapte vloer'.
- Trekken juiste artiesten vraagt 'plug 'n' play' (aanwezigheid benodigde techniek).
- Baromzet prominent verdienmodel voor podia; vraagt voorzieningen in de zaal.
- Bij zitconcerten juist bar in een foyer met voldoende capaciteit.
- Klassiek (NNO) vraagt voldoende opslagmogelijkheden (anders kostbare ombouwtijd).

Stapelingsprogramma

- Stapeling gebouw beïnvloedt gebruik en sfeer. Festivals vragen fysieke en optische koppeling van ruimtes, zoals in De Oosterpoort kan met huidige foyers.
- Zowel behoefte aan ervaring publieke ruimte als één groot geheel als makkelijk opdelen van die ruimte bij gebruik slechts klein deel van het gebouw (anders 'gevoel van leegte').
- Teveel stapeling (zie TivoliVredenburg) zorgt voor versnippering gebouw.
- Uitgangspunt: alle zalen 'doos-in-doos' (geluidisolatie), behalve als popzaal niet bij woningen staat.
- Sta- (versterkt) en zitconcerten (onversterkt) vragen elk andere luchtbehandeling en isolatie.
- Aparte zalen pop en klassiek vragen elk eigen fundering (wel: stapeling nog steeds mogelijk).
- Veel ruimtes op begane grond is logistiek voordelig, maar vraagt grotere footprint (meer grond).
- Laden en lossen met lift in popzaal vergroot bouwtijd en verhoogt exploitatiekosten.
- Plaatsing popzaal op maaiveld ook gunstig voor logistiek bezoekers.
- Bouwen grote zaal op meerdere kleine zalen constructief eenvoudiger (en dus goedkoper).

Vergelijking ruimtestaat en huidige Oosterpoort

- In huidige situatie te weinig kantooruimte vanuit Arbo-normeringen.
- Huidige opslagruimte Oosterpoort te weinig capaciteit.
- Aantal m2 vergaderruimtes/break out rooms in huidige situatie te klein.
- Huidige garderobe te klein, restaurant is juist groot. Ook te weinig sanitair en kleedruimte.

Combinatie pop en klassiek

- Geen referentie te vinden voor gecombineerde zaal pop voor 3.000 (sta) en klassiek voor 1.000 (zit).
- Functies vragen elk eigen akoestiek, maatvoering, afwerking, inrichting/sfeer, en logistiek.

- Combinatie vraagt hoge investering bij bouw en exploitatie (vooral door ombouwen/changement).
- Er is geen vloerafwerking die tegelijk voldoet aan eisen klassiek en pop.
- Sfeer popzaal 'stoer, industrieel, hufterproof', klassiek tegendeel. Bij combinatie heeft inventaris van de één (klassiek) ernstig te lijden van de ander (pop).
- Dubbelgebruik grijpt in op beschikbaarheid zaal (meer ombouwtijd).
- Conclusie: niet aan te raden vanwege kosten en beperkingen.

Oosterpoort als gastheer ESNS

- Indien ESNS niet hoeft ondergebracht, weinig winst mogelijk op ruimtestaat. Ruimte die nodig is voor festivals is goeddeels sowieso nodig voor goed functioneren zalen (NB Theateradvies gaat hierbij uit van 4 zalen).
- Door strengere geluidsnormen/meer klachten buitenfestivals krijgen gebouwen die geschikt zijn voor festivals een steeds belangrijker positie.
- (Inter)nationale reputatie en bekendheid Oosterpoort hangt samen met ESNS. Dat vanwege kou in januari alleen binnen te organiseren.